

Industriemonitor

Jaargang 6 – november 2002

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001-2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92–2001/'02	= boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.
Prijs: € 92,50 per jaar (11 nummers)
Losse nummers € 12,50
Kengetal: K-2
ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Industrie totaal	
Nederland en de industrie	5
Industrie per branche	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	9
Textiel-, kleding- en lederindustrie	15
Papier- en grafische industrie	21
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	27
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	33
Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	41
Gepubliceerde artikelen	46
Gepubliceerde producttabellen	47
Informatieservice	48
Alfabetische begrippenlijst	49
Andere CBS-publicaties	52

Nederland en de industrie

Het beeld van de Nederlandse economie is in oktober nauwelijks veranderd in vergelijking met september. Het blijft kwakkelen, de verwachtingen zijn iets beter maar men is toch minder positief dan vorige maand. Dalende omzet, productie en orderontvangst maken de producenten somberder. Voor het vierde kwartaal verwachten de ondernemers echter een lichte toename van de bedrijvigheid, gelijkblijvende buitenlandse afzet en verkoopprijzen en een daling van de personeelsomvang.

Economie niet gegroeid

In het eerste half jaar is de Nederlandse economie niet gegroeid. Ten opzichte van eerdere ramingen zijn de economische groeicijfers iets naar beneden bijgesteld. Het volume van het bruto binnenlands product van de industrie is in het eerste half jaar 2,5 procent lager dan in dezelfde periode van 2001. In de periode juli - augustus heeft de industrie 3 procent minder geproduceerd dan een jaar eerder. Wel is de bezettingsgraad van het machinepark in september even hoog als in juni. Het vertrouwen van de industriële ondernemers is in september opnieuw gedaald. De inflatie (3,4%) is vrijwel even hoog als in augustus. Het consumentenvertrouwen is, na correctie voor seizoeninvloeden, in oktober even laag als in september.

Omzet industrie daalt

Vergeleken met augustus vorig jaar is de waarde van de omzet in augustus dit jaar met ruim 6 procent gedaald. Dit geldt zowel voor de binnenlandse als de buitenlandse omzet. De afzetprijzen zijn iets gestegen. Daarentegen telt augustus dit jaar een werkdag minder. Gecorrigeerd voor deze effecten daalt het aldus verkregen volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 2 procent, zowel op de binnenlandse als op de buitenlandse markt.

Productie blijft dalen

Het volume van de gemiddelde dagproductie is al sinds de zomer van 2001 aan het dalen: elke maand is het productievolume kleiner dan in de overeenkomstige maand een jaar eerder. In juli en augustus van dit jaar zet dit beeld zich voort. Het volume van de gemiddelde dagproductie is in juli bijna 4 procent, in augustus ruim 2 procent kleiner dan een jaar eerder. De daling in de zomermaanden is vergelijkbaar met de productieafname in de eerste helft van dit jaar (-3%).

Waarde orderontvangst daalt

De waarde van de orderontvangst is in augustus van dit jaar ruim 9 procent lager dan in augustus 2001. De waarde van de buitenlandse orderontvangst is met 11 procent afgenomen. De waarde van de binnenlandse orders is met bijna 7 procent afgenomen.

Uit de Conjunctuurttest blijkt dat in september 2002 de orderontvangst onveranderd zijn gebleven ten opzichte van augustus. De index van de orderpositie daalt van augustus op september met 0,8 indexpunt naar 92,1 (juni 2000=100). Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is mede hierdoor minder positief. De ondernemers vinden dat hun concurrentiepositie op de binnenlandse markt gelijk is gebleven. Op de buitenlandse markt, en dan met name binnen de EU, is deze iets verslechterd.

Prijzen nu hoger

Het prijsniveau van de afzet komt in september 2002 gemiddeld 0,9 procent hoger uit dan een jaar eerder. De afzetprijzen waren vanaf augustus 2001 tot en met juli 2002 nog elke maand lager dan in de overeenkomstige maand het jaar daarvoor. De verbruiksprijzen zijn in september nog maar 0,2 procent lager uit dan een jaar geleden.

Producenten zijn opnieuw somberder

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in september opnieuw gedaald. Het vertrouwen daalt met 2,1 punten tot -2,4. Met name de verwachtingen van de ondernemers ten aanzien van de bedrijvigheid voor de periode oktober - december en het negatievere oordeel over de orderpositie dragen bij aan de daling van het vertrouwen.

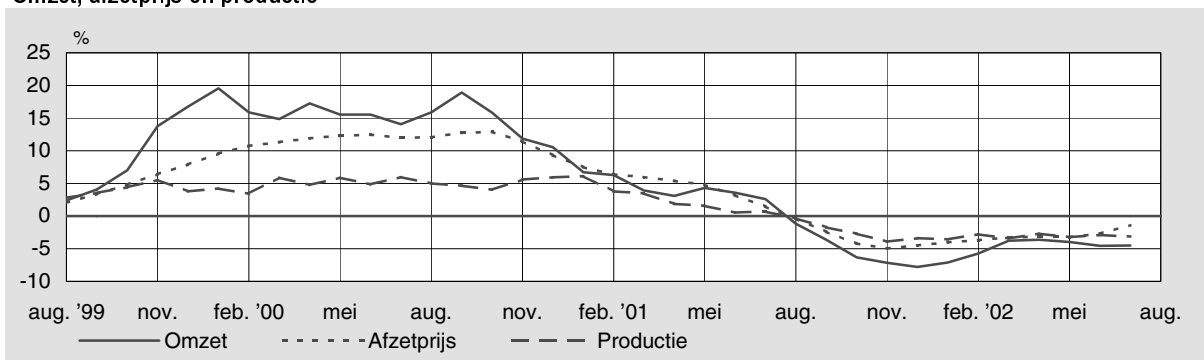
In september neemt de bedrijvigheid enigszins toe, wat een gebruikelijk beeld is voor de tijd van het jaar. De bezettingsgraad van het machinepark is met 82,9 procent gelijk gebleven. Net als in juni meldt ongeveer een op de vijf ondernemers productiebelemmeringen te ondervinden. Als voornaamste oorzaak wordt wederom 'onvoldoende vraag' genoemd. Het oordeel over de voorraden gereed product is vrijwel onveranderd. Per saldo vindt circa 7 procent van de ondernemers de voorraden gereed product nog te groot, gelet op de verwachte afzet.

Verwachtingen

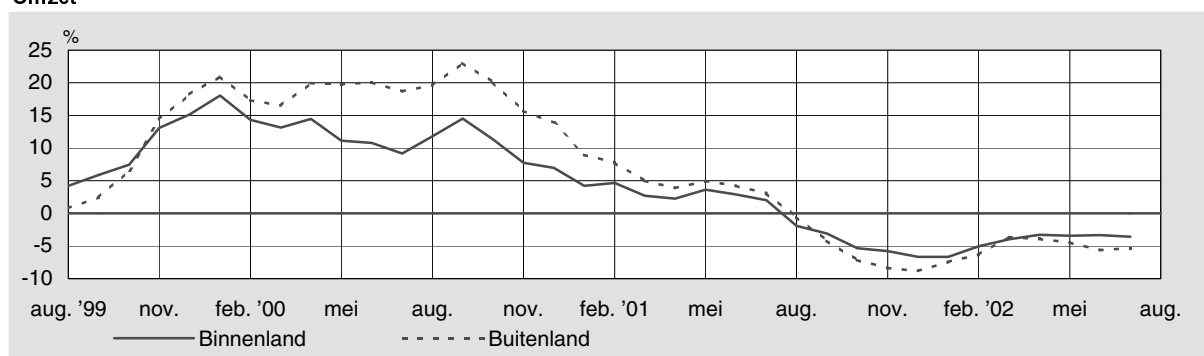
De ondernemers in de industrie verwachten voor het vierde kwartaal dat de bedrijvigheid licht zal toenemen. Daarnaast denken zij dat de buitenlandse afzet gelijk zal blijven. Voorts voorzien zij vrijwel gelijkblijvende verkoopprijzen. Per saldo verwacht veertien procent van de ondernemers een daling van de personeelsomvang in deze periode.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

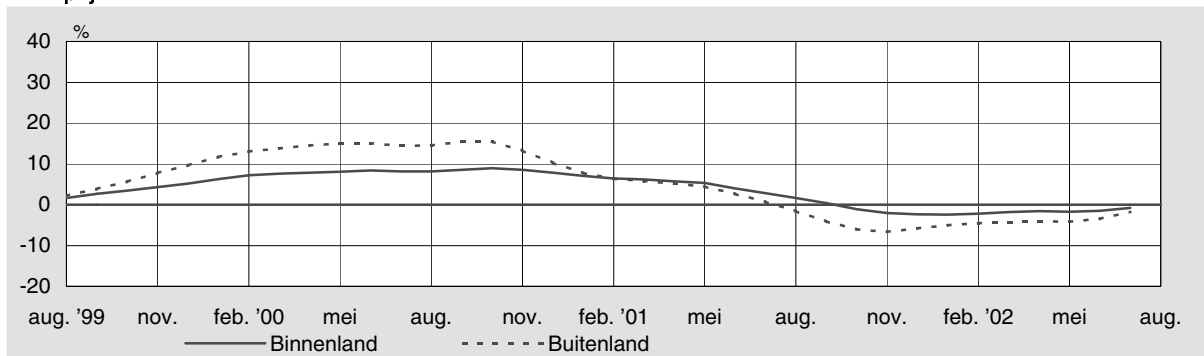
Omzet, afzetprijs en productie

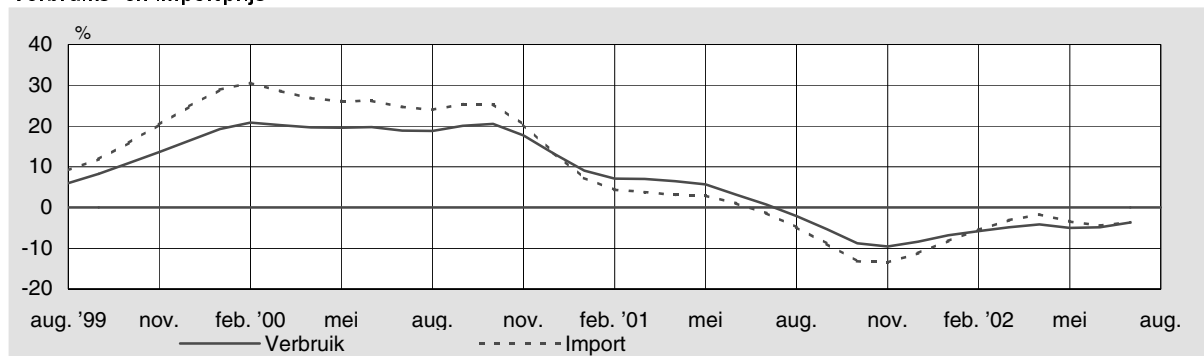
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.	aug.	
1995=100												%	
Industrie													
Omzet (waarde)		136,3	136,4	141,3	131,9	127,6	135,4	130,7	130,0	134,9	129,4	122,0	-6,1
binnenland		131,5	131,3	135,9	125,7	123,7	131,2	123,5	123,9	129,9	123,5	116,3	-6,2
buitenland		140,8	141,3	146,3	137,8	131,3	139,4	137,5	135,6	139,6	134,9	127,4	-6,1
Ontvangen orders (waarde)		141,1	146,2	137,2	127,6	131,5	137,0	129,6	126,3	135,5	130,6	114,4	-9,4
binnenland		137,3	142,8	134,8	124,1	130,1	132,9	124,6	124,1	125,1	115,8	115,8	-6,7
buitenland		143,3	148,2	138,6	129,6	132,3	139,3	132,5	127,6	141,6	139,3	113,6	-11,0
Afzetprijs		114,1	115,7	118,3	115,4	112,4	114,5	115,8	115,0	114,0	114,7	115,4	0,3
binnenland		110,4	113,4	115,0	113,3	111,8	113,0	113,4	113,1	112,4	113,0	113,3	0,2
buitenland		116,5	117,1	120,4	116,8	112,7	115,4	117,3	116,3	115,0	115,8	116,8	0,4
Verbruiksprijs		121,9	121,9	125,6	122,0	116,5	119,3	122,0	121,9	117,9	118,9	119,6	-1,9
import		132,0	127,9	132,4	128,8	122,7	127,8	129,5	129,0	125,3	126,4	127,0	-1,5
Productie (volume gemiddelde dag)		114,2	114,4	121,4	107,1	111,1	117,4	103,8	99,5	120,8	99,8	97,5	-2,1
Productie (seizoengecorrigeerd)		114,2	114,4	116,1	113,8	112,6	112,5	113,4	113,7	113,9	109,3	110,9	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,2	114,4	115,5	111,1	110,0	113,0						-2,1
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	28	23	25	20	18	17						32,0
ontstaan	1000	114	91	27	20	19	17						37,0
vervuld	1000	114	98	26	25	19	19						26,9
Aantal bedrijven ³⁾													
Uitgesproken faillissementen	1	428	503	99	149	160	142						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	1241	.	299	324	.	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		120,0	121,5	124,3	117,9	119,2	124,3						0,0
Gezinsconsumptie (volume)		121,8	123,3	125,2	120,5	121,5	126,2						0,8
Bedrijfsinvesteringen (volume)		132,5	129,2	138,4	112,4	126,5	132,5						-4,3
Invoer van goederen en diensten (volume)		145,2	148,0	147,6	144,0	142,8	143,8						-2,5
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		142,4	144,9	142,9	141,0	140,8	139,6						-2,3
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	2247	1751	132	141	161	164	135	141	160	166	172	
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	203	197	218	171	178	162						-25,7
ontstaan	1000	1018	945	273	209	213	200						-26,7
vervuld	1000	997	986	270	256	199	216						-20,0
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	365,4	363,2	87,7	96,4	.	.						
Aantal bedrijven ³⁾													
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3579	4328	1052	1126	1212	1167						
Energieverbruik	PJ	3050	.	88	96	.	.						
Consumentenvertrouwen													
economische klimaat ⁷⁾	⁷⁾	24	1	-9	-1	-5	-19	-2	-5	-21	-24	-27	
koopbereidheid ⁷⁾	⁷⁾	24	-25	-41	-25	-21	-34	-35	-33	-39	-44	-48	
Consumentenprijsindexcijfers ⁷⁾	⁷⁾	24	15	12	16	6	-6	15	15	-9	-11	-12	
CBS-koersindex algemeen		111,4	116,4	117,6	116,3	119,0	120,5	116,4	116,8	120,2	120,5	120,7	3,3
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	937,9	799,0	677,1	824,1	702,1	683,7	785,7	762,4	629,4	549,0	519,4	
		5,34	4,83	4,50	5,00	4,91	5,04	5,00	4,81	4,94	4,76	4,48	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 2.1
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal						maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001		2002		2001		2002		2002		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.		sep.	
Producentenvertrouwen		6,7	-1,8	-2,5	-4,9	-1,4	-2,4	-0,4	-1,7	-4,4	-0,3	-2,4	-2,3	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		7	-3	-5	-5	2	1	-1	-6	-3	-2	3	-1	
binnenlandse markt		6	-1	-1	-5	1	-4	1	-1	3	1	5	-2	
buitenlandse markt		6	-5	-8	-4	3	4	-4	-10	-7	-4	-3	0	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		6	-1	-3	-2	3	2	0	-8	5	-9	6	1	
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	84,1	83,7	83,3	83,0	82,9	82,9					83,0	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	79	79	79	80	80	78	78					79	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	5	11	13	13	13	14	15					14	
tekort aan arbeid	%	9	5	5	2	2	3	2					2	
te geringe productiecapaciteit	%	3	2	1	2	1	1	2					2	
overige belemmeringen	%	5	4	2	3	4	4	3					4	
Orderpositie	⁴⁾	100,3	96,2	94,5	93,3	92,8	93,7	92,8	94,8	93,4	92,9	92,1	93,2	
Beoordelingen:														
orderontvangst		0	-12	-13	-17	-16	-16	-17	-12	-18	-17	-21	-17	
orderpositie totaal		4	-10	-11	-17	-12	-12	-11	-10	-15	-11	-15	-13	
orderpositie buitenland		8	-9	-11	-15	-9	-5	-6	-10	-13	-5	-9	-9	
productiecapaciteit		-2	5	7	8	7	7	8					8	
voorraden gereed product		1	7	7	8	6	6	6	7	8	6	7	7	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		6	0	-1	4	1	-3	-1					0	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		6	-2	-2	-2	2	-1	-4					-1	
buiten Europese Unie		7	-2	-4	-2	0	0	-3					-1	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-1	-5	4	9	6	2					5	
bedrijvigheid komende 3 mnd		9	3	6	-4	10	2	11	10	0	14	5	5	
verkoopprijs komende 3 mnd		15	2	0	1	5	5	4	2	-5	3	3	4	
personeelssterkte komende 3 mnd		3	-6	-11	-15	-14	-12	-13	-11	-14	-12	-14	-13	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

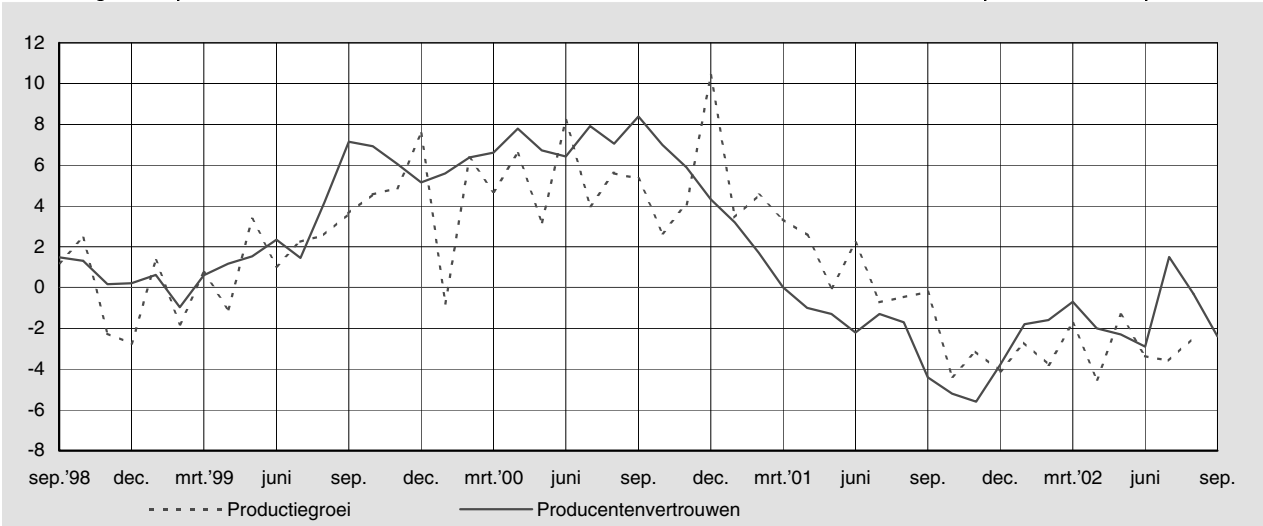
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

september 1998 - september 2002

Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzet ligt in augustus ruim 6 procent lager dan in augustus 2001. Als gevolg van het prijseffect en de extra werkdag in augustus 2001 daalt het volume van de gemiddelde dagomzet met 2,5 procent. De bedrijvigheid neemt toe in september ten opzichte van augustus. De verkopen stijgen licht en over de totale afzet zijn de ondernemers onveranderd ontevreden. Voor het laatste kwartaal in 2002 verwachten de producenten zowel voor de bedrijvigheid als de verkoopprijzen een toename.

Omzet daalt in augustus

In augustus daalt de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie met ruim 6 procent ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar. Op de binnenlandse markt is de omzet bijna 5 procent lager dan in augustus 2001. Op de buitenlandse markt daalt de omzet met bijna 8 procent.

Op de binnenlandse markt ligt de afzetprijs 1,6 procent lager dan in augustus 2001. De buitenlandse afzetprijs daarentegen is 2,2 procent hoger dan in dezelfde maand vorig jaar. Per saldo is de afzetprijs licht gestegen.

Correctie voor dit prijseffect en de extra werkdag in augustus 2001 resulteert in een daling van het volume van de gemiddelde dagomzet met 2,5 procent vergeleken met augustus 2001. Voor de buitenlandse markt is dit volume bijna 6 procent kleiner, terwijl het voor de binnenlandse markt met ruim 1 procent toeneemt.

De verbruiksprijs ligt 3,2 procent lager dan in augustus 2001. Gecombineerd met een licht gestegen afzetprijs heeft dit een gunstig effect op de marge.

Bedrijvigheid neemt toe in september

De Conjunctuurtest van september wijst uit dat de bedrijvigheid toeneemt ten opzichte van die in augustus. Deze toename is zeer groot bij de broodfabrieken en bakkerijen, maar ook in de slachterijen en vleesverwerkende industrie is de bedrijvigheid flink toegenomen. In de drank- en tabakverwerkende industrie en ook in de overige voeding- en genotmiddelenindustrie is de bedrijvigheid gelijk gebleven, terwijl in de diervoederindustrie sprake is van een lichte verbetering.

Bezettingsgraad en concurrentiepositie

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat in de voedings- en genotmiddelenindustrie de bezettingsgraad in september met 84,1 procent bijna 1 procent hoger licht dan in juli. De concurrentiepositie is op de binnenlandse markt verbeterd. Op de buitenlandse markt in de EU is daarentegen een forse verslechtering opgetreden.

Verkopen stijgen licht

In september 2002 zijn de verkopen van de voedings- en genotmiddelenindustrie licht gestegen. De verkopen op de binnenlandse en buitenlandse markt laten een verschillend beeld zien. Op de binnenlandse markt nemen de verkopen toe en op de buitenlandse markt is sprake van een lichte afname. Opvallend is het buitengewoon sterke herstel van de septemberverkopen in de zuivelindustrie: zowel

op de binnenlandse als de buitenlandse markt is dit het geval. Ook bij de broodfabrieken en bakkerijen stijgen de totale verkopen in september zeer fors. Overigens is een maand geleden hier ook al een stijging gerapporteerd. In de diervoederindustrie stijgen de septemberverkopen in het buitenland zeer fors en is in het binnenland sprake van een lichte afname.

In de drank- en tabakverwerkende industrie zijn de verkopen op zowel de binnen- als buitenlandse markt zeer fors verminderd. Voor de branche als geheel resulteert dit per saldo tot de eerder vermelde lichte toename van verkopen.

Ontevredenheid over totale afzet blijft

In september zijn de ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie iets minder ontevreden met hun verkopen dan in augustus. De producenten beoordelen de buitenlandse afzet als verslechterd. De ondernemers in de diervoeder- en zuivelindustrie zijn onder invloed van de betere verkoopprijzen in september zeer nadrukkelijk minder pessimistisch geworden ten aanzien van de verkopen. Ook in de broodfabrieken en bakkerijen zijn de ondernemers hierover optimistischer gestemd.

De aanhoudende ontevredenheid bij de producenten in de slachterijen en vleesverwerking resulteert opnieuw in een pessimistische stemming ten aanzien van de afzet. Overigens is het pessimisme over de afzet op buitenlandse markt in september wel flink verminderd ten opzichte van augustus 2002.

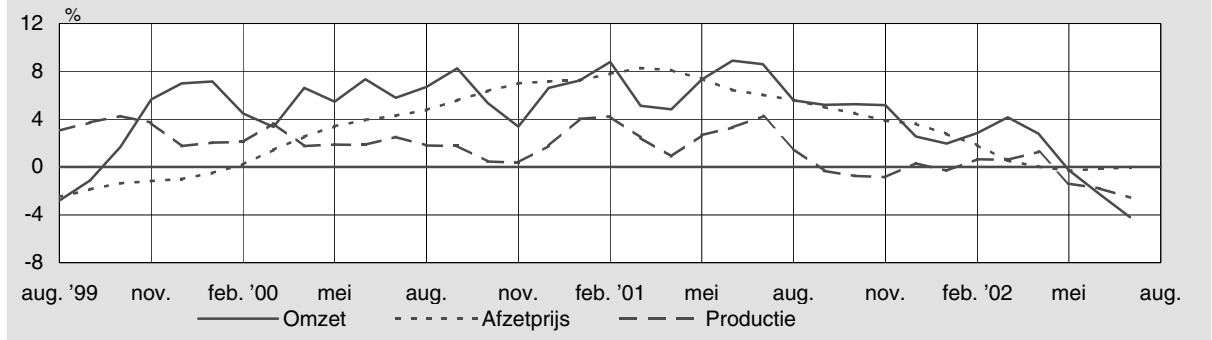
In de branche vinden de ondernemers hun voorraden iets minder te groot gelet op de verwachte omzet.

Verwachtingen

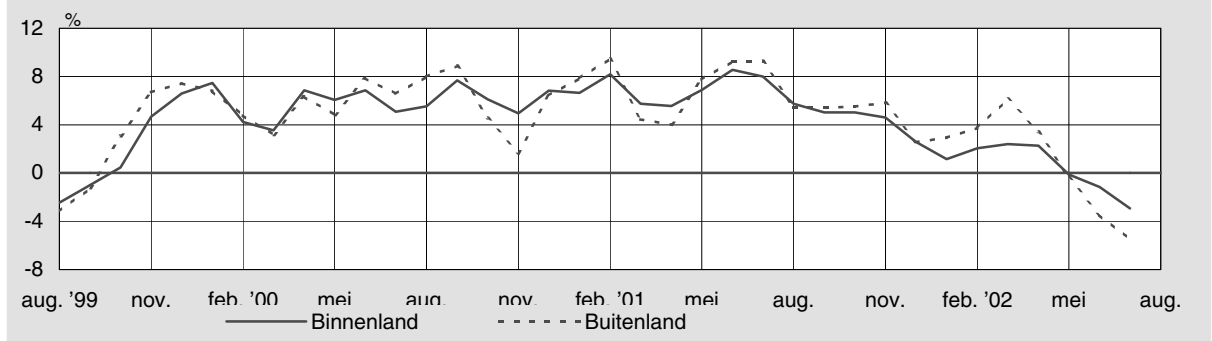
Voor het laatste kwartaal in 2002 verwachten de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie een stijging van de bedrijvigheid. In de diervoederindustrie, de broodfabrieken en bakkerijen en ook in de slachterijen verwachten de ondernemers zelfs een zeer sterke toename qua bedrijvigheid. Toch verwachten de producenten in de diervoederindustrie en zuivel behoorlijk minder werknemers in te zetten.

Verder verwachten de ondernemers in voedings- en genotmiddelenindustrie ook hogere verkoopprijzen. De producenten in de zuivel verwachten zelfs dat verkoopprijzen zeer fors omhoog gaan. De ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie rekenen er echter wel op dat de toename in bedrijvigheid gecombineerd wordt met minder werknemers.

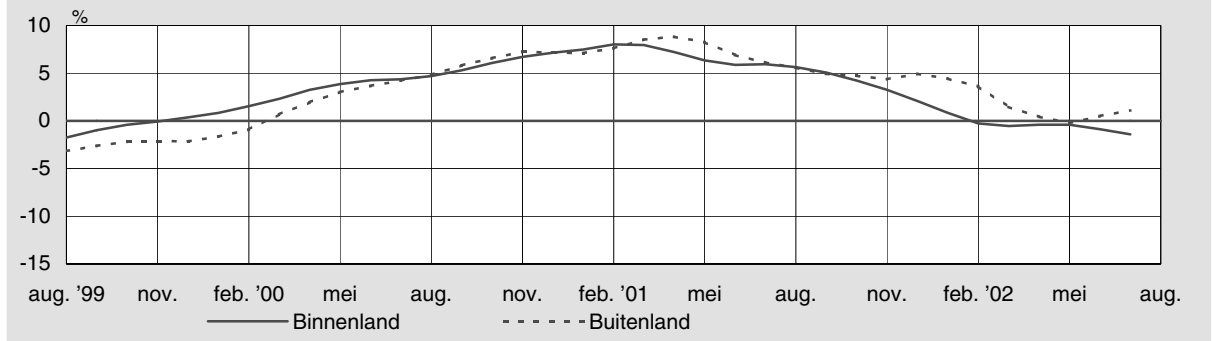
Omzet, afzetprijs en productie

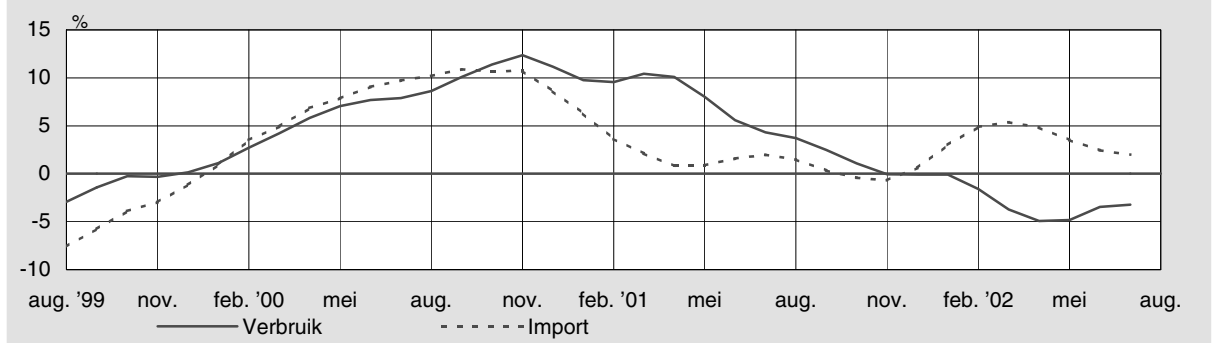
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.		aug.
		1995=100											%
Omzet (waarde)		116,0	123,6	124,3	122,9	123,0	123,7	123,9	126,6	118,1	124,5	118,6	-6,3
binnenland		110,4	117,3	117,5	115,4	116,0	117,3	115,7	119,1	110,7	117,5	113,2	-4,9
buitenland		122,9	131,4	132,8	132,2	131,6	131,7	134,0	135,9	127,3	133,0	125,2	-7,9
Afzetprijs		105,5	112,0	112,3	112,2	112,5	111,9	111,9	112,4	111,2	111,9	112,8	0,4
binnenland		104,4	110,4	110,0	110,9	109,8	109,6	110,7	111,2	108,9	109,1	109,4	-1,6
buitenland		106,5	113,3	114,2	113,3	114,9	114,0	112,9	113,4	113,2	114,4	115,9	2,2
Verbruiksprijs		105,8	111,3	112,3	111,2	108,6	106,9	109,9	111,5	106,7	107,2	107,9	-3,2
import		112,5	114,0	113,1	115,2	117,9	117,1	115,8	115,3	116,6	117,8	118,5	2,7
Productie (volume gemiddelde dag)		105,4	107,4	109,6	102,7	104,8	108,1	102,4	101,4	108,9	102,1	100,4	-0,9
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		105,3	107,2	103,3	108,0	103,2	104,9						1,6
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,1	5,1			4,9							
Uitgesproken faillissementen	1	38	34	6	15	19	7						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	101	.	23	13	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001		2002			2001		2002		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		11	1	4	-2	0	1	3	6	5	5	6	0
binnenlandse markt		7	5	8	5	3	-4	6	13	7	5	13	2
buitenlandse markt		11	-3	-1	-7	-3	4	-1	-1	1	5	-4	-2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		4	0	-1	-3	0	-1	7	-9	12	-4	14	1
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	84,8	85,0	84,4	83,8	83,3	84,1					83,9
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	83	80	83	83	84	81	82					83
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	2	3	3	2	4	5	6					4
tekort aan arbeid	%	6	5	6	2	2	3	1					2
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	4	7	4	3	5					5
overige belemmeringen	%	6	9	4	6	6	8	6					7
Beoordelingen:													
verkoop / orderontvangst		2	-2	-1	-5	-3	-2	-8	-3	-1	-8	-6	-4
afzet / orderpositie totaal		-2	-7	-6	-9	-8	-9	-13	-7	-7	-12	-13	-10
afzet / orderpositie buitenland		2	-5	-5	-9	-8	-6	-9	-5	-6	-6	-10	-8
productiecapaciteit		0	-1	0	1	2	5	7					4
voorraden gereed product		0	6	4	9	3	7	8	4	5	10	7	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		8	3	4	5	9	0	10					6
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		25	-3	-2	-1	-1	-4	-18					-6
buiten Europese Unie		18	-5	-2	-1	-2	-6	-3					-3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		26	4	1	11	1	4	0					4
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	4	6	-4	8	0	15	12	6	18	12	5
verkoopprijs komende 3 mnd		19	9	11	9	16	4	6	4	10	6	11	9
personeelssterkte komende 3 mnd		1	1	-1	-4	-3	-6	-9	-1	-3	-7	-11	-5

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Tabel 2.3

Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Voedingsmiddelen en dranken	15	35 264	37 361	9 186	9 337	8 939	9 066
w.v.							
<i>Productie en conservering van vlees</i>	15.11	3 916	3 153	866	724	760	787
w.o.							
Kalfs- en rundvlees, hele en halve dieren, voor- en achtervoeten, vers of gekoeld	15.11.11.40	534	294	70	60	85	95
Kalfs- en rundvlees, vers of gekoeld, excl. hele en halve dieren, voor- en achtervoeten	15.11.11.90	713	463	106	101	124	141
Kalfs- en rundvlees, delen, bevroren	15.11.12.00	82	80	21	21	26	25
Varkensvlees, hele en halve dieren, vers of gekoeld	15.11.13.30	476	466	125	117	99	107
Varkenshammen, -schouders en delen daarvan, vers of gekoeld	15.11.13.50	907	838	238	197	189	190
Varkensvlees, delen zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, vers of gekoeld	15.11.13.90	763	672	202	151	154	152
Varkenshammen, -schouders en delen daarvan, met been, bevroren	15.11.14.50	20	13	5	3	x	x
Varkensvlees, delen daarvan zoals karbonadenstrengen, buiken, buikspek en voorstukken, bevroren	15.11.14.90	130	98	29	24	24	20
Eetbare slachtafval van runderen, varkens, schapen, geiten, paarden, ezels, muilezels en muilieren, excl. darmen, blazen en magen	15.11.19.00	98	66	20	12	18	16
Huiden en vellen van runderen, paarden of paardachtigen	15.11.22.00	84	66	21	13	15	19
Reuzel en ander gesmolten vet van varkens en pluimvee	15.11.30.50	24	29	8	8	8	6
Kippen en hanen, niet in stukken gesneden, vers of gekoeld	15.12.11.13	249	252	70	63	.	.
Hanen en kippen, delen van, vers of gekoeld	15.12.11.53	745	957	239	241	238	.
Kippen en hanen, niet in stukken gesneden, bevroren	15.12.12.13	85	67	19	18	.	.
Kippen of hanen, delen van, bevroren	15.12.12.53	206	244	67	61	.	.
Buiken van varkens alsmede delen daarvan	15.13.11.30	154	154	41	35	.	x
Varkensvlees, gedroogd, gezouten of gerookt, excl. buiken, hammen en schouders	15.13.11.50	190	232	66	51	51	.
Rundvlees, gedroogd, gezouten of gerookt	15.13.11.70	31	27	7	6	.	.
Leverworst	15.13.12.13	40	33	8	8	9	9
Worst, frikandellen, worsten- en saucijzenbroodjes en dergelijke producten, excl. leverworst	15.13.12.15	375	443	89	106	134	110
Bereidingen, incl. snacks, van vlees, slachtafval of bloed van pluimvee, excl. kalkoenen, excl. levers	15.13.12.35	258	315	74	79	66	68
Bereidingen van hammen van varkens en van delen daarvan, excl. snacks	15.13.12.43	147	144	35	38	33	.
Bereidingen van varkensvlees, minder dan 40 gew. % vlees of slachtafval, spek of vet bevattend, incl. snacks, excl. gevulde deegwaren, sauzen, soepen	15.13.12.53	88	75	17	20	15	17
Bereidingen van vnl. varkensvlees, slachtafval, spek of vet, ook gecombineerd met andere vleessoorten, vleesgehalte 40 of meer gew. %	15.13.12.59	220	214	59	51	46	48
Bereidingen van vnl. vlees of slachtafval van runderen, excl. sauzen, soepen of preparaten hiervoor	15.13.12.60	117	108	24	28	25	25
<i>Bereidingen en conserveren van vis en visproducten</i>	15.2	507	531	126	132	107	120
w.o.							
Visfilets en ander visvlees, ook indien fijngemaakt, vers of gekoeld	15.20.11.90	50	71	17	17	11	.
Zeevis, bevroren, excl. filets of fijngemaakt visvlees of van graten ontdaan visvlees	15.20.12.10	56	61	13	18	12	17
Visfilets, bevroren	15.20.12.70	150	154	42	40	34	36
Bereidingen en conserveren van schaal-, schelp- en weekdieren met groente en deegwaren, excl. gevulde deegwaren, soepen, sauzen, of preparaten hiervoor	15.20.16.00	75	82	17	17	.	.
<i>Bereidingen en conserveren van groenten en fruit</i>	15.3	2 597	3 010	726	765	733	746
w.o.							
Aardappelmeel, -gries, -vlokken, -korrels en -pellets	15.31.12.30	96	99	25	22	24	27
Aardappelen en aardappelproducten, bevroren, bijv. voorgebakken, excl. in azijn of azijnzuur verduurzaamd	15.31.12.50	675	758	178	191	195	191
Aardappelen en aardappelproducten, verduurzaamd, niet bevroren, excl. meel, gries en vlokken	15.31.12.90	223	234	51	61	58	64
Groenten (incl. gemengde groenten), bevroren, ook indien alleen vooraf gekookt of gestoomd	15.33.11.00	117	241	60	58	73	62
Paddestoelen en truffels, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur	15.33.14.30	251	240	64	59	56	51
Groenten en mengsels met vlees/deegwaren, bevroren, niet in azijn, bijv. gereede maaltijden, excl. soep(preparaten), sauzen, pizza's of gevulde deegwaren	15.33.14.40	121	122	26	33	22	24
Groenten en vruchten, verduurzaamd in azijn of azijnzuur	15.33.15.00	51	56	12	14	13	14
Jam, vruchtengelei, marmelade, confiture, vruchtenmoes en vruchtenpasta, bereid uit andere vruchten dan citrusvruchten	15.33.22.90	102	99	26	24	25	24
Grondnoten, gegrild, gezouten, gesuikerd of op andere wijze gezoet, in alcohol of op andere wijze bereid of verduurzaamd (pindakaas), geen borrelnootjes	15.33.23.30	133	138	33	36	39	.
Vruchten, bereid of verduurzaamd, al dan niet met suiker, zoetstoffen of alcohol, excl. jam, vruchtengelei, marmelade, confiture, vruchtenmoes en vruchtenpasta	15.33.25.50	61	64	18	16	14	.

Tabel 2.3 (vervolg)
 Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	2000		2001		2002	
				1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Ruwe oliën en vetten</i>	15.41	1 058	1 191	323	302	328	.
<i>Geraffineerde oliën en vetten</i>	15.42	1 077	1 161	270	272	297	.
w.o.							
Geraffineerde sojaolie en fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.11.10	232	258	56	60	68	63
Geraffineerde palmolie en vloeibare fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.10	265	294	73	68	77	.
Geraffineerde kokosolie (kopraolie), alsmede fracties daarvan, niet chemisch gewijzigd	15.42.12.20	114	90	24	23	.	.
Plantaardige vetten en oliën, alsmede fracties daarvan, gehydrogeneerd en veresterd	15.42.13.50	187	223	50	49	.	.
<i>Margarine en andere vetten voor menselijke consumptie</i>	15.43	480	483	122	117	113	113
Margarine, excl. vloeibare margarine	15.43.10.30	351	360	89	88	x	x
Bereidingen van vetten en oliën voor menselijke consumptie (vloeibare margarine)	15.43.10.50	130	123	33	28	31	34
<i>Zuivelproducten</i>	15.5	5 744	6 336	1 477	1 633	1 451	1 537
w.o.							
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 1%, doch max. 3%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.40	x	393	99	94	105	102
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 3%, doch max. 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.11.60	121	90	26	24	24	28
Melk en room, met een vetgehalte van meer dan 6%, zonder zoetstoffen, excl. ingedikt	15.51.12.00	74	87	19	22	11	12
Melk in vaste vorm met een vetgehalte van max. 1,5%	15.51.20.30	x	x	x	x	x	.
Melk en room in vaste vorm, vetgehalte meer dan 1,5%, zoals poeder, korrels e.d.	15.51.20.60	343	436	88	119	97	111
Boter met een vetgehalte van max. 85%	15.51.30.30	419	415	96	108	97	.
Kaas, excl. wrongel, weikaas, smeltkaas en andere verse kaas	15.51.40.50	2 254	2 404	577	605	552	588
Smeltkaas, excl. geraspt of in poeder	15.51.40.70	57	70	15	15	21	16
Ingedikte melk en room, zonder zoetstoffen	15.51.51.04	343	x	88	x	62	x
Ingedikte melk en room, met zoetstoffen	15.51.51.08	166	187	43	47	43	43
Gestremde melk, room, yoghurt en andere gefermenteerde producten (zonder smaakstoffen, toegevoegde vruchten, noten of cacao) niet in vaste vorm	15.51.52.43	83	92	23	24	23	24
Lactose en melksuikerstroop	15.51.54.00	101	111	27	27	30	28
Weï, vloeibaar of ingedikt, echter niet in vaste vorm	15.51.55.40	81	110	31	29	24	26
Consumptie-ijs	15.52.10.00	103	77	13	27	17	.
<i>Maalderijproducten</i>	15.61	650	646	162	161	162	152
w.o.							
Mengsels en deeg voor de bereiding van brood, gebak, biscuits, koekjes, beschuit, wafels, ontbijtkoek, hosties en ouwel, excl. broodverbeteraars	15.61.24.00	118	90	22	23	21	23
Graanpreparaten verkregen door poffen of door roosteren, zoals cornflakes, gepofte rijst en cruesli	15.61.33.53	45	54	14	15	14	13
<i>Zetmeel en zetmeelproducten</i>	15.62	1 064	1 209	298	311	301	301
w.o.							
Glucose en glucosestroop, met minder dan 50 % fructose in droge toestand	15.62.21.10	193	229	55	59	58	58
Maïszetmeel	15.62.22.13	88	x	x	x	47	x
Tarwegluten ook indien gedroogd	15.62.22.50	61	86	19	25	21	21
Afvallen van zetmeelfabrieken en dergelijke afvallen	15.62.30.00	106	93	25	22	x	x
<i>Bereide diervoeders</i>	15.7	3 403	3 794	952	946	925	890
w.o.							
Bereidingen voor het voeren van vee, excl. voer voor huisdieren	15.71.10.30		3 136	801	792	741	704
Honden- en kattenvoer	15.72.10.30	306	420	111	109	109	105
<i>Bakkerijproducten</i>	15.81	1 220	1 237	298	298	287	298
w.o.							
Brood en broodjes, incl. roggebrood en afgebakken bake-off broodproducten, excl. gevuld brood en broodjes	15.81.11.00	692	721	175	177	162	169
Bakkers- en banketwaren, gezoet, zoals natgebak, oliebolle, donuts, schuimgebak, vruchten-, noten- en suikerbrood, croissants of brioches	15.81.12.00	529	516	123	121	124	130

Tabel 2.3 (slot)
Industriële verkopen: voedingsmiddelen, dranken en tabak

	Code	2000		2001		2002	
				1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Beschuit, koekjes en ander houdbaar banketbakkerswerk	15.82	892	914	211	222	213	218
w.o.							
Beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten	15.82.11.50	77	74	19	18	17	.
Snijkoek (ontbijt-, candij-, luxekoek) en taaitaai	15.82.12.30	57	55	13	13	15	14
Gezoete koekjes, biscuits, wafeltjes, met cacao	15.82.12.53	100	102	23	26	38	33
Gezoete koekjes en biscuits, zonder cacao	15.82.12.55	277	270	62	65	50	54
Wafels en wafeltjes zonder cacao	15.82.12.59	42	56	13	15	14	16
Koekjes, biscuits en crackers, niet gezoet	15.82.13.40	33	42	9	9	7	7
Geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd, op basis van bloem, meel of maïs	15.82.13.50	67	73	18	19	12	.
Ongezoete bakkerijproducten, zoals pizza's, hartig gevulde deegproducten, niet-afgebakken bake-off producten, door deeg omgeven snacks, borrelnoten	15.82.13.90	219	219	49	52	55	57
Suiker	15.83	756	769	181	199	172	178
Cacao, chocolade en suikerwerk	15.84	2 157	2 420	589	544	631	578
w.o.							
Cacaomassa (-pasta), al dan niet ontvet	15.84.11.00	106	124	28	29	39	46
Cacaoboter, cacaovet en cacao-olie	15.84.12.00	462	508	125	114	142	116
Cacaopoeder, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen	15.84.13.00	235	279	66	68	87	84
Chocolade en chocoladewerken, niet gevuld, zoals hagelslag, chocoladevlokken, geraspte chocolade, chocoladefiguurtjes, niet in tabletten, staven of repen	15.84.22.55	121	121	28	25	29	28
Zoethoutextract, meer dan 10 gew. % saccharose bevattend, incl. drop, zonder andere toegevoegde stoffen	15.84.23.20	54	54	15	13	16	15
Pasta's en spijs (incl. marsepein), zonder cacao	15.84.23.53	50	40	10	8	7	7
Gom- en geleiprodukten, incl. vruchtenpasta's toebereid als suikergoed	15.84.23.65	87	104	26	27	29	32
Macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren	15.85	67	62	15	16	6	6
w.o.							
Deegwaren, gekookt, gedroogd, incl. gevuld, zoals bamischijven en andere snacks	15.85.12.35	52	52	13	13	6	6
Thee en koffie	15.86	x	x	x	x	x	x
Specerijen en kruidenrijen	15.87	659	764	184	200	191	197
w.o.							
Tomatenketchup en andere tomatensausen	15.87.12.30	181	x	57	x	x	.
Sausen en preparaten voor sausen; samengestelde kruidenrijen e.d., excl. sojasaus, tomatensausen, mosterdmeel en bereide mosterd	15.87.12.70	434	485	115	127	119	121
Gehomogeniseerde voedingspreparaten en dieetvoeding	15.88	385	467	104	116	115	127
w.o.							
Kindervoeding bestemd voor de detailhandel	15.88.10.70	326	409	91	102	102	112
Overige voedingsmiddelen	15.89	1 095	1 278	298	321	292	.
w.o.							
Preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	15.89.11.00	303	262	78	66	45	42
Eiprodukten, excl. ovaalbumine	15.89.12.30	94	95	23	23	24	23
Bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gries, griesmeel, zetmeel e.d., incl. snacks uit meel, vlees, vis met max. 20% vlees of vis	15.89.14.39	148	145	32	35	23	23
Proteïneconcentraten w.o. puddingpoeder, voedingssuppl., gisthydrolysaten, producten met i.p.v. melkvet plantaardig vet, zonder cacao, incl. limonadesiropen	15.89.14.91	225	292	66	73	65	63
Suikervrije producten en samengestelde alcoholhoudende preparaten, voor vervaardiging van dranken, excl. op basis van geurstoffen	15.89.14.99	254	376	82	95	103	.
Dranken	15.9	3 419	3 572	865	959	818	951
w.o.							
Gin en jenever	15.91.10.50	88	76	19	18	.	.
Gedistilleerde dranken, zoals likeuren, vieux, advocaat, arak, boerenjongens e.d., excl. gedistill. uit fruit of wijn, whiskey, rum, tafia, gin, jenever en wodka	15.91.10.80	98	93	22	21	.	.
Bier van mout	15.96.10.00	2 063	2 146	537	561	490	575
Mineraalwater en spuitwater, ongezoet	15.98.11.30	32	32	6	9	9	12
Frisdranken en water, gezoet, incl. mineraal- en spuitwater, excl. sportdranken	15.98.12.30	682	691	159	197	132	147
Alcoholvrije dranken, zonder melkvet, excl. ongegiste vruchten- en groentesappen	15.98.12.50	206	181	40	57	48	72
Tabaksproducten	16	3 164	3 241	795	843	950	948
w.o.							
Sigaren en sigarillo's, tabak bevattend	16.00.11.30	282	291	67	66	79	82

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

Het volume van de gemiddelde dagomzet van de textiel-, kleding- en lederindustrie stijgt in augustus licht in vergelijking met augustus 2001. Voor het eerst sinds februari vorig jaar stijgt in augustus ook de productie. Verder werden er dit jaar meer orders ontvangen dan vorig jaar in augustus. De ondernemers in de branche verwachten echter dat de bedrijvigheid in het vierde kwartaal van dit jaar zal afnemen. Ook voorzien zij een flinke daling van de werkgelegenheid. Naar verwachting zullen de afzetprijzen in deze periode stijgen.

Productie stijgt in augustus

In augustus is de omzet van de branche bijna 3 procent lager dan die van augustus 2001. Mede doordat augustus dit jaar een werkdag minder telt, stijgt het volume van de gemiddelde dagomzet toch enigszins. De productie stijgt in deze maand zelfs met 6,5 procent vergeleken met augustus 2001. Dit is de eerste productiestijging sinds februari 2001. Dankzij een toename van de orderontvangst uit het buitenland met 4 procent, stijgt de waarde van de ontvangen orders per saldo met bijna 2 procent. Uit het binnenland zijn bijna 2 procent minder orders binnen gekomen. Op jaarbasis stijgen de afzetprijzen met 0,9 procent. De verbruiks- en importprijzen dalen met 0,5 respectievelijk 1,2 procent.

Concurrentiepositie binnenland verslechtert

In de Conjunctuurtest van september geven de ondernemers aan dat de concurrentiepositie op de binnenlandse markt en in mindere mate binnen de EU, is verslechterd vergeleken met juni. De bezettingsgraad daalt in deze periode met 0,2 indexpunt tot 82,5. Van augustus op september stijgt de bedrijvigheid licht en blijven de orderontvangsten stabiel. De seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie daalt met 0,4 punt tot 92,7. De ondernemers zijn minder ontevreden over de orderontvangst. Ook over de orderpositie zijn zij in september iets minder ontevreden. Per saldo vindt 1 op de 10 ondernemers de voorraad gereed product te groot, net als in augustus.

1. Textielindustrie

In augustus stijgt de omzet van de textielindustrie met ruim 2 procent ten opzichte van augustus 2001. De waarde van de orderontvangst neemt met bijna 6 procent toe. De verbruiksprijzen stijgen in deze periode met 0,4 procent, terwijl de afzet- en importprijzen vrijwel onveranderd blijven.

In de Conjunctuurtest van september rapporteren ondernemers een lichte toename van de bedrijvigheid ten opzichte van augustus. De waarde van de ontvangen orders handhaaft zich op het peil van augustus. De seizoensgecorrigeerde index van de orderpositie daalt met 2,3 punt tot 93,1. Toch zijn de ondernemers niet minder tevreden over de orderpositie dan in augustus. Over de orderontvangst zijn zelfs flink beter te spreken.

2. Kledingindustrie

In de kledingindustrie daalt de omzet in augustus met ruim 20 procent fors ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Grotendeels is deze daling toe te schrijven aan de sterke daling van de verko-

pen in het binnenland. De buitenlandse omzet loopt echter ook terug. De orderontvangst uit het binnenland daalt fors. In vergelijking met augustus 2001 neemt de waarde van de uit het buitenland ontvangen orders juist toe. Gunstig is dat de importprijzen en de verbruiksprijzen enigszins dalen bij vrijwel stabiele afzetprijzen.

In de Conjunctuurtest van september rapporteren de ondernemers dat de bedrijvigheid vergeleken met augustus afneemt. De orderontvangst verbetert echter wel. De seizoensgecorrigeerde index voor de orderpositie neemt met 0,5 indexpunt af tot 85,5. Niettemin zijn de ondernemers hierover veel minder pessimistisch. Ook is men licht beter gestemd over de orderontvangsten. Zestien procent van de ondernemers noemt onvoldoende vraag als productieremmende factor. In juni was dit 9 procent.

3. Lederindustrie

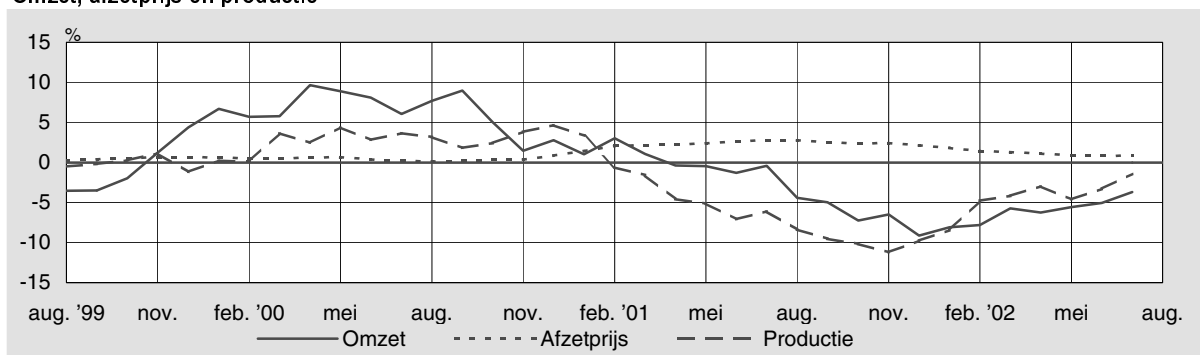
De omzet van de lederindustrie daalt in augustus met 17 procent in vergelijking met dezelfde maand in 2001. Vooral de ontwikkeling van de orderontvangsten is teleurstellend. Deze dalen per saldo met ruim 26 procent, op de binnenlandse markt zelfs met bijna 34 procent. De afzetprijzen liggen gemiddeld 0,3 procent hoger dan in augustus 2001. De importprijzen dalen met 1,5 procent, de verbruiksprijzen nemen met 2,1 procent af.

De Conjunctuurtest van september geeft aan dat de bedrijvigheid zeer sterk toeneemt ten opzichte van augustus. De ondernemers rapporteren ook een toename aan orders uit het buitenland, terwijl uit het binnenland juist iets minder orders binnenkomen. De stemming over de orderontvangsten verslechtert drastisch. Over de totale orderpositie blijft de stemming onveranderd, terwijl die over de buitenlandse orderpositie flink verbetert. De index voor de orderpositie, gecorrigeerd voor het seizoen, daalt met 1 punt tot 98,7. Ten opzichte van juni geven veel meer ondernemers aan dat de concurrentiepositie, vooral binnen de EU, is verslechterd. De voorraad gereed product ligt op een adequaat peil, gelet op de verwachte afzet.

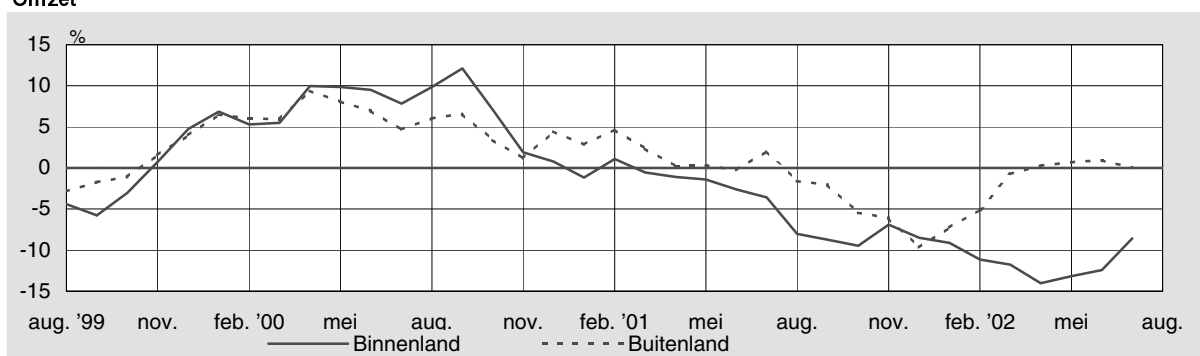
Verwachtingen

De verwachting voor het laatste kwartaal van dit jaar binnen de textielindustrie is dat de bedrijvigheid afneemt en dat de verkoopprijzen zullen stijgen. Het aantal werknemers zal iets teruglopen. In de kledingindustrie neemt de bedrijvigheid naar verwachting fors af, evenals het aantal werknemers. De prijsontwikkeling blijft stabiel. In de lederindustrie verzielt men een stijging van de bedrijvigheid. De buitenlandse afzet zal flink toenemen bij licht stijgende afzetprijzen. Het aantal arbeidsplaatsen zal tegelijkertijd echter flink afnemen.

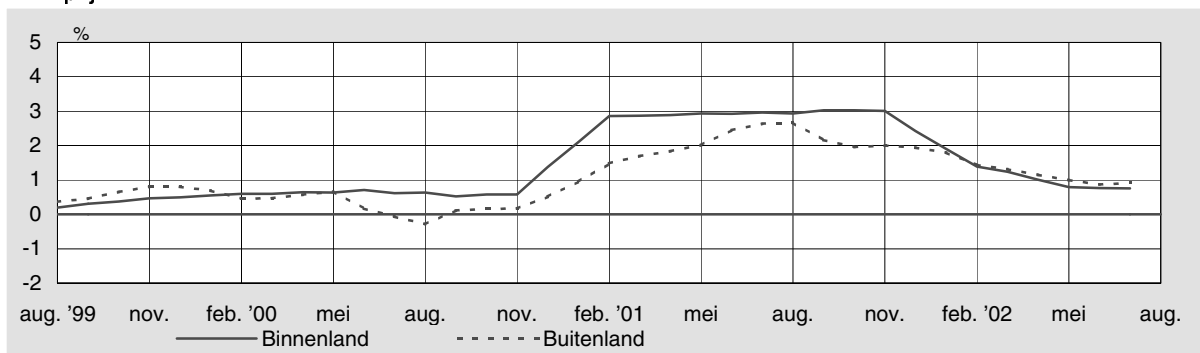
Omzet, afzetprijs en productie

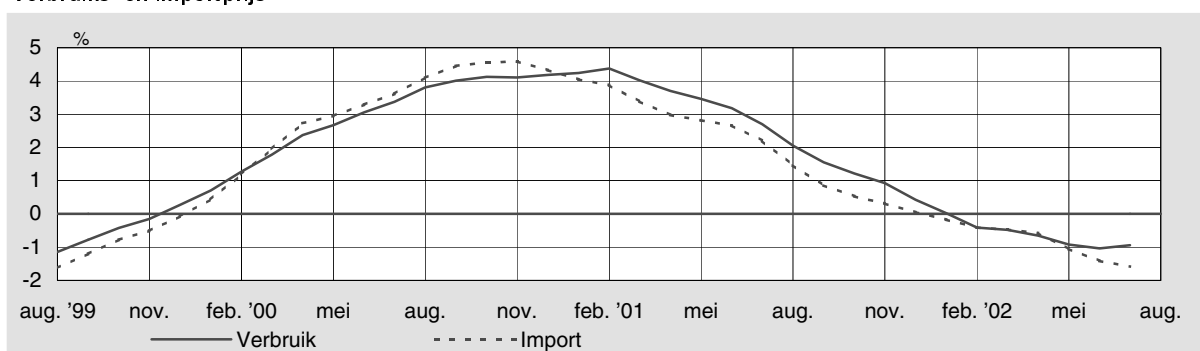
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.	aug.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		111,8	109,4	112,2	102,5	110,6	105,9	102,4	97,6	106,6	100,4	94,7	-2,9
binnenland		112,3	108,0	112,9	97,6	106,3	97,9	101,0	90,6	96,5	91,8	85,7	-5,4
buitenland		111,5	110,6	111,7	106,5	114,0	112,4	103,6	103,2	114,7	107,3	102,0	-1,2
Ontvangen orders (waarde)		113,5	117,9	115,9	101,9	111,5	105,4	100,5	93,3	101,1	97,5	94,8	1,6
binnenland		115,5	116,8	114,9	97,9	106,2	96,7	97,0	89,5	89,7	87,9	88,0	-1,8
buitenland		111,9	118,7	116,6	105,1	115,7	112,4	103,3	96,3	110,2	105,3	100,2	4,0
Afzetprijs		101,4	103,8	104,0	104,0	104,7	104,9	104,2	104,0	104,9	105,1	105,0	0,9
binnenland		99,7	102,6	102,7	102,6	103,8	103,5	102,7	102,6	103,5	103,5	103,3	0,7
buitenland		102,6	104,7	104,9	105,0	105,4	106,0	105,3	105,0	105,9	106,1	106,2	1,1
Verbruiksprijs		104,7	107,5	107,9	107,5	107,1	106,9	107,8	107,4	106,6	106,7	106,8	-0,5
import		107,8	110,0	110,4	110,2	109,4	109,2	110,5	110,1	108,5	108,6	108,8	-1,2
Productie (volume gemiddelde dag)		107,9	101,2	108,8	89,7	103,8	103,8	88,4	73,9	105,8	86,1	78,7	6,5
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		108,0	101,2	99,7	95,2	97,8	113,0						-3,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,4	3,3			3,2							
Uitgesproken faillissementen	1	40	25	7	10	14	11						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	9	.	2	1	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001		2002			2001		2002		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	-2	-5	-5	3	-6	-4	-2	-8	-9	2	-3
binnenlandse markt		3	-3	-1	-5	-1	-1	-6	5	-7	-11	-1	-3
buitenlandse markt		3	-4	-11	-9	4	-10	-4	-9	-15	-9	2	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-2	-4	-6	5	-4	-3	-7	0	-2	4	-2
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	83,3	82,9	82,7	82,6	82,7	82,5					82,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	82	83	83	81	78	80	78					79
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	6	7	7	10	10	10	15					11
tekort aan arbeid	%	6	5	5	2	2	4	1					2
te geringe productiecapaciteit	%	4	2	2	2	3	1	1					2
overige belemmeringen	%	3	3	3	5	7	5	5					6
Orderpositie	⁴⁾	98,8	97,6	97,5	95,1	98,6	94,6	92,7	98,2	95,7	92,4	91,8	95,2
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-8	-14	-11	-8	-17	-17	-8	-20	-17	-12	-13
orderpositie totaal		2	-4	-8	-12	-9	-16	-17	-3	-16	-18	-16	-13
orderpositie buitenland		0	-3	-2	-16	-10	-12	-14	0	-5	-15	-12	-13
productiecapaciteit		-3	7	9	1	2	3	4					3
voorraden gereed product		16	15	15	14	15	16	10	15	14	10	9	14
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-2	-4	-5	-1	-4	-6	-8					-5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		0	-5	-9	-4	-9	-13	-6					-8
buiten Europese Unie		1	-4	-6	-4	3	-8	-3					-3
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	3	-2	-2	14	6	1					5
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	3	10	-3	5	-3	3	20	4	11	-11	1
verkoopprijs komende 3 mnd		18	8	8	8	0	10	14	12	7	20	8	8
personeelssterkte komende 3 mnd		-1	-8	-16	-18	-16	-20	-16	-16	-18	-18	-19	-18

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Tabel 3.3
Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	2000		2001		2002	
				1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
		<i>mln euro</i>					
Textiel	17	2 294	2 260	603	594	543	533
w.v.							
<i>Textielgarens</i>	17.1	63	75	19	20	18	.
<i>Textielweefsels</i>	17.2	250	242	66	65	60	56
w.o.							
Stoffen van synthetische filamentgarens, excl. voor kleding, wandbekleding of woningtextiel	17.20.31.59	46	40	9	12	10	11
Stoffen voor vitrages, gordijnen, rolgordijnen e.d. van weefsels met tenminste 85 % synthetische vezels	17.20.32.14	25	27	7	7	6	6
<i>Textielveredelingsdiensten</i>	17.3	292	269	71	66	59	56
w.o.							
Verven van weefsels van katoen	17.30.22.30	22	20	5	6	5	5
Bedrukken van weefsels van kunstmatige filamentgarens en stapelvezels	17.30.30.60	28	27	6	6	3	x
<i>Geconfectioneerde artikelen van textiel, excl. kleding</i>	17.4	312	319	82	88	79	77
w.o.							
Vitrages, gordijnen, rolgordijnen en valletjes, geweven	17.40.15.50	76	98	22	28	22	.
Dekbedden en andere textielwaren, niet gevuld met veren of dons, excl. slaapzakken en matrassen	17.40.24.99	35	27	9	7	6	5
Geconfectioneerde artikelen, zoals zwemgordels, -vesten, dweilen, vaatdoeken, vlaggen e.d. van brei- of haakwerk	17.40.25.90	53	53	14	17	13	13
<i>Vloerkleden en tapijt</i>	17.51	829	843	226	221	203	200
w.o.							
Geweven tapijten, incl. handgeweven	17.51.12.00	46	42	11	10	8	8
Getufte tapijten, incl. tegels	17.51.13.00	708	716	193	191	169	164
Tapijten van vilt, incl. tegels, excl. gevlokt of getuft	17.51.14.30	60	x	x	x	.	.
<i>Koord, bindgaren, touw en netten</i>	17.52	14	10	3	3	2	3
<i>Gebonden textielvlies en artikelen van gebonden textielvlies, excl. kleding</i>	17.53	266	235	63	63	55	59
<i>Textielproducten nergens elders genoemd</i>	17.54	176	182	49	48	44	48
w.o.							
Beklede weefsels	17.54.37.00	54	52	14	14	13	14
<i>Gebreide en gehaakte stoffen</i>	17.6	30	29	9	7	8	10
<i>Gebreide en gehaakte artikelen</i>	17.7	61	56	15	13	13	.
Kleding; bont	18	403	327	96	76	87	78
w.v.							
<i>Kleding van leer</i>	18.1	x	x	x	x	-	-
<i>Werkkleding</i>	18.21	x	73	20	18	17	17
<i>Bovenkleding</i>	18.22	148	125	41	26	35	.
Lange broeken voor dames/meisjes, van weefsels van katoen, excl. van denim of corduroy, ook excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.43	19	16	7	3	x	.
Lange broeken voor dames/meisjes, van synthetische weefsels, excl. werk- en bedrijfskleding	18.22.35.46	5	5	1	1	1	.
<i>Onderkleding</i>	18.23	97	81	22	21	19	20
w.o.							
Blouses en hemdblouses voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.13.10	10	11	3	3	2	.
Slips en onderbroeken voor dames/meisjes, van brei- of haakwerk	18.23.14.20	25	21	5	6	5	6
<i>Overige kleding en toebehoren n.e.g.</i>	18.24	77	44	13	10	16	13
w.o.							
Kledingtoebehoren zoals koppels, moffen, mouwbeschermers, etiketten, insignes, van geweven stoffen, excl. zakdoeken, sjaals, dassen, handschoenen	18.24.23.93	16	14	4	3	3	3
Leder en lederwaren	19	245	241	68	61	60	47
w.v.							
<i>Leder</i>	19.1	98	106	29	30	21	21
w.o.							
Leder en gelooide onthaarde huiden en vellen van runderen in gehele staat	19.10.22.00					21	21

Tabel 3.3 (slot)
 Industriële verkopen: producten van textiel of leder

	Code	2000	2001		2002		
			1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾	
		<i>mln euro</i>					
<i>Reiskoffers, handtassen e.d.; zadel- en tuigmakerswerk</i>	19.2	18	16	4	3	4	.
w.o.							
Kleinlederwaren die gewoonlijk in de zak of in de handtas worden meegedragen, zoals portefeuilles, etuis, kokers e.d.	19.20.12.30	6	6	1	1	x	x
<i>Schoeisel</i>	19.3	129	119	36	28	35	22
w.o.							
Wandelschoenen, bovendeel leder, voor heren, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.51	37	33	10	10	8	6
Wandelschoenen, bovendeel leder, voor dames, binnenzoolengte groter dan of gelijk aan 24 cm	19.30.13.52	20	28	7	4	8	4

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Papier- en grafische industrie

In augustus daalt de omzet van de papier- en grafische industrie met 9 procent ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar. Dit wordt gelijkelijk veroorzaakt door omzetsdalingen in het buitenland en het binnenland. De orderontvangst neemt in de papierindustrie in augustus met ruim 5 procent af. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de ondernemers voor de periode oktober tot en met december een fors toenemende bedrijvigheid verwachten. Het aantal arbeidsplaatsen zal echter naar verwachting afnemen.

Omzet daalt fors in augustus

In augustus is de omzet in de gehele branche met 9 procent gedaald. Zowel in het buitenland als in het binnenland is de omzet met 9 procent afgenomen. Sinds 1996 is het nog niet eerder voorgekomen dat de omzet van een maand, vergeleken met diezelfde maand van een jaar eerder, zo sterk is gedaald.

Op het gebied van de afzet- en verbruiksprijzen is er in augustus niet veel veranderd. De afzetprijs blijft onveranderd, terwijl de verbruiks- en importprijzen licht dalen, respectievelijk met 1,1 en 1,7 procent. Per saldo is hierdoor sprake van een lichte margeverbetering. De import- en verbruiksprijzen dalen beide al gedurende 13 maanden.

Gecorrigeerd voor de opgetreden prijsontwikkelingen en het aantal werkdagen komt de gemiddelde dagomzet 4,9 procent lager uit vergeleken met augustus 2001. Voor de binnenlandse en buitenlandse markt is dit volume respectievelijk 5,4 en 4,1 procent lager.

Orderontvangst neemt toe

De orderontvangst is volgens de Conjunctuurtest van augustus op september gestegen. Het betreft hier vooral de binnenlandse orderontvangsten. Daarentegen is de index van de orderpositie met 0,2 punt gedaald tot 94,7. Gecorrigeerd voor het seizoen stijgt de index van de orderpositie met 0,1 punt tot 93,2. De ondernemers zijn fors minder tevreden over de orderontvangst en de orderpositie. De bedrijvigheid (het niveau van de productie) is in september constant gebleven, tegen eerdere dalingen in juli en augustus. Voor september echter ligt rekening houdend met het seizoen een forse stijging voor de hand.

Uit de Conjunctuurtest blijkt verder dat de bezettingsgraad van juni op september 0,8 procent is afgenomen tot 86,5 procent. De belangrijkste reden voor productiebeperking is stagnatie door onvoldoende vraag (17%).

1. Papierindustrie

De omzet is in augustus met 5 procent gedaald ten opzichte van augustus 2001. Vooral de omzet naar het buitenland heeft hieraan bijgedragen (-6.5%). De omzetsdaling in het binnenland was met ruim 3 procent minder groot.

De waarde van de ontvangen orders in de papierindustrie is in augustus met ruim 5 procent gedaald ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar. De binnenlandse orders zijn met bijna 1 procent gestegen, maar uit het buitenland daalt de waarde van de ontvangen orders met ruim 10 procent.

In september is de productie licht toegenomen ten opzichte van augustus, zo blijkt uit de Conjunctuurtest.

De totale orderontvangst blijft in september gelijk aan die van augustus. De orderontvangst in het binnenland daalt, terwijl die uit het buitenland licht stijgt. De stemming van de gezamenlijke ondernemers in de papierindustrie over de orderontvangst en de orderpositie verslechtert in september.

De hoeveelheid voorraden gereed product wordt door bijna éénderde van de ondernemers als te groot ervaren.

2. Grafische industrie

De omzet daalt in augustus ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar met ruim 11 procent. Een beter beeld van de omzetontwikkeling wordt verkregen als er gecorrigeerd wordt voor het prijseffect en voor de werkdag minder. Na verrekening van deze twee effecten blijkt dat het volume van de gemiddelde dagomzet in augustus met ruim 7 procent is gedaald.

Uit de Conjunctuurtest blijkt dat in september de productie stabiel is gebleven ten opzichte van augustus. Hier mocht echter gelet op het seizoen een stijging verwacht worden. De orderontvangst is vooral door binnenlandse klanten verbeterd. Toch is de stemming over de orderontvangst en orderpositie flink achteruit gegaan.

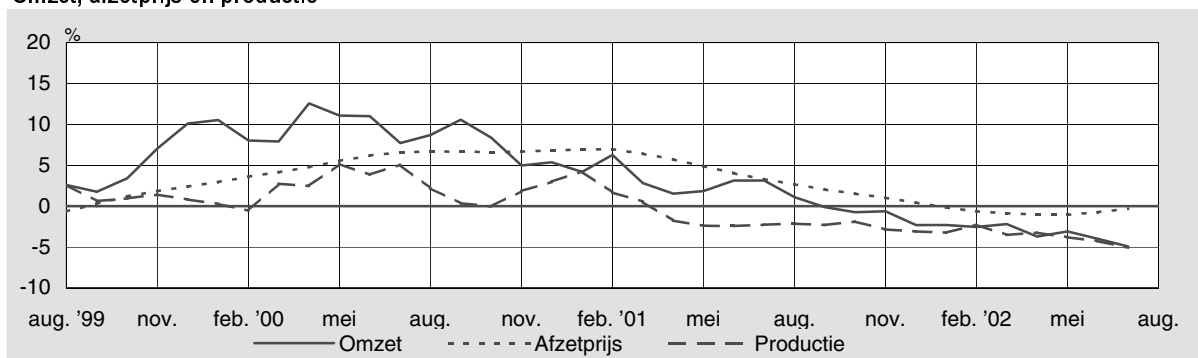
Verwachtingen

Per saldo is een kwart van de ondernemers in de gehele branche van mening dat de bedrijvigheid in oktober tot en met december zal toenemen. Verder verwacht men dat de verkoopprijzen licht zullen dalen. Per saldo verwacht bijna een op de vijf werkgevers dat de werkgelegenheid zal afnemen.

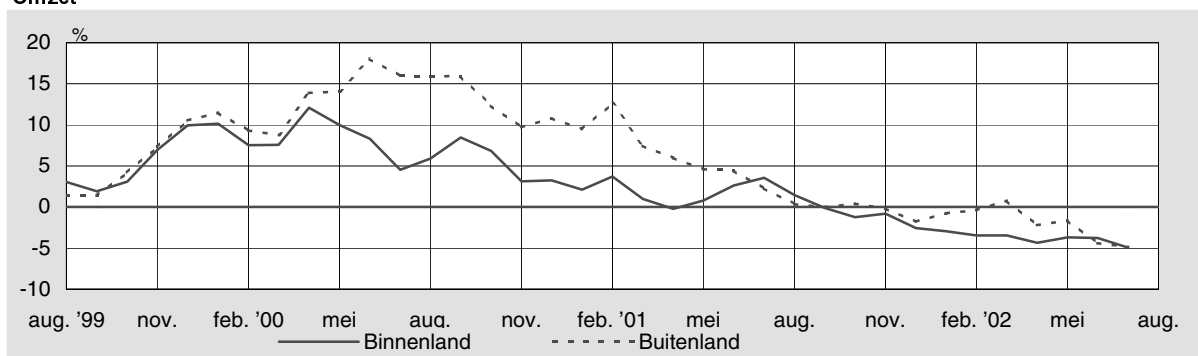
In de papierindustrie verwacht men voor het vierde kwartaal een licht dalende bedrijvigheid en stijgende verkoopprijzen.

Bij de grafische industrie voorziet men voor de komende drie maanden een zeer forse toename van de bedrijvigheid bij dalende verkoopprijzen.

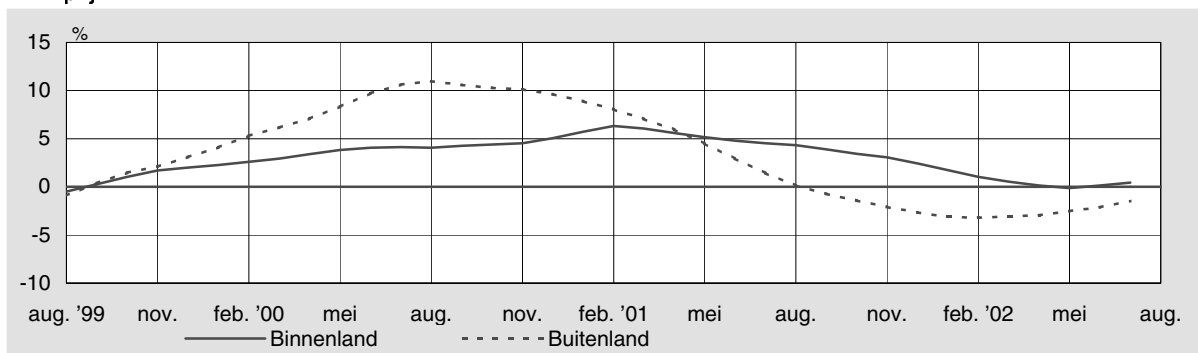
Omzet, afzetprijs en productie

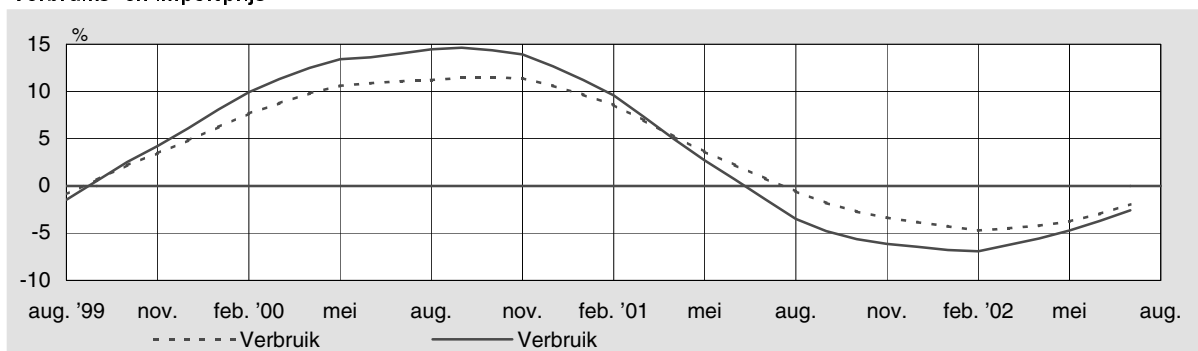
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.	aug.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		122,3	124,7	125,2	120,8	118,4	121,2	121,0	117,3	123,0	116,8	106,7	-9,0
binnenland		119,7	120,9	122,3	117,0	112,3	117,7	115,7	115,0	119,0	112,4	104,6	-9,0
buitenland		129,4	134,6	132,8	130,9	134,5	130,4	135,2	123,4	133,7	128,4	112,1	-9,2
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		123,8	138,7	130,3	122,6	129,3	129,8	123,0	117,9	121,2	127,4	111,4	-5,5
binnenland		110,3	123,8	118,3	107,9	118,7	120,1	110,5	103,1	108,0	112,2	104,0	0,9
buitenland		137,1	153,3	142,2	137,1	139,8	139,3	135,3	132,6	134,3	142,5	118,6	-10,5
Afzetprijs		101,2	105,1	105,3	104,9	105,0	104,2	105,0	104,8	104,6	104,7	104,8	0,0
binnenland		99,8	104,5	104,6	104,5	105,7	104,5	104,4	104,5	104,7	105,0	105,1	0,6
buitenland		103,4	106,0	106,5	105,6	103,8	103,9	106,0	105,4	104,4	104,3	104,4	-1,0
Verbruiksprijs		100,7	102,6	103,2	101,4	99,9	99,3	101,7	101,3	99,7	100,0	100,2	-1,1
import		102,7	103,1	104,0	101,1	99,3	99,1	101,6	101,1	99,2	99,5	99,3	-1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		116,8	115,0	121,3	107,5	107,8	116,7	104,7	97,4	124,0	95,7	93,2	-4,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		116,7	114,9	114,4	111,0	108,2	112,0						-2,1
Aantal bedrijven ³⁾	1000	7,4	7,1			7,0							
Uitgesproken faillissementen	1	62	109	23	27	20	18						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	44	.	10	10	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de papierindustrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001		2002			2001		2002		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	3	8	2	2	-18	6	12	10	20	8	-2
binnenlandse markt		7	5	12	5	0	-23	8	17	24	26	9	-2
buitenlandse markt		3	-6	-2	-5	3	-6	-3	6	-15	-2	2	-3
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	9	8	24	4	-3	-9	4	40	-14	2	4
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,3	87,3	87,0	88,6	87,9	87,3	86,5					87,6
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	76	76	67	85	78	72	75					78
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	14	19	10	13	23	17					16
tekort aan arbeid	%	10	7	12	2	2	4	6					4
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	0	2	0	1	1					1
overige belemmeringen	%	5	2	2	1	7	0	1					2
Orderpositie	⁴⁾	100,8	97,3	98,1	97,1	94,1	94,5	94,5	99,0	98,2	94,9	94,7	95,1
Beoordelingen:													
orderontvangst		-3	-17	-15	-26	-22	-37	-31	-8	-21	-30	-39	-29
orderpositie totaal		-1	-21	-23	-27	-17	-16	-15	-20	-30	-14	-21	-19
orderpositie buitenland		5	-22	-24	-26	-7	0	-10	-18	-27	-10	-14	-11
productiecapaciteit		2	3	8	0	0	-2	-1					-1
voorraden gereed product		1	3	3	4	3	1	3	3	3	3	4	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	2	1	23	10	-3	-4					7
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		5	-14	-19	12	35	-10	3					10
buiten Europese Unie		4	1	0	7	24	-8	-8					4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		11	-11	-23	9	0	-22	6					-2
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	11	30	-9	8	-20	29	42	23	25	24	2
verkoopprijs komende 3 mnd		20	-9	0	-14	-10	-5	0	13	-13	-1	-4	-7
personeelssterkte komende 3 mnd		-1	-2	-7	-13	-20	-15	-17	-8	-10	-14	-18	-16

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 4.3
Industriële verkopen: papier en grafische producten

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Pulp, papier en kartonwaren	21	5 192	5 220	1 356	1 332	1 311	1 326
w.v.							
<i>Pulp</i>	21.11	x	x	x	x	x	x
<i>Papier en karton</i>	21.12	2 048	1 958	530	494	486	490
w.o.							
Houtvrij grafisch papier en karton, met max. 10% mechanische vezels, met een minimaal gewicht van 150 /m ² , ongestreken	21.12.14.50	67	65	19	18	18	16
Kraftpapier, ongestreken, met een gewicht van max. 150 g/m ² , excl. gecrept, geplisseerd of voor kraftliner of grote zakken	21.12.23.33	51	56	14	13	15	14
<i>Gegolfd papier en golfkarton en verpakkingsmateriaal van papier en karton</i>	21.21	1 526	1 591	397	415	374	399
w.o.							
Gegolfd papier en gegolfd karton, ook indien geperforeerd	21.21.11.00	146	149	39	40	37	40
Dozen van gegolfd papier of van gegolfd karton	21.21.13.00	494	541	139	139	124	126
Vouwdozen, van verpakkingskarton, excl. van gegolfd papier of karton	21.21.14.00	594	608	147	164	143	162
Verpakkingsmiddelen, incl. bussen, vaten en kernen van composietmat., zachte verpakkingsmidd. en hoezen voor grammofoonplaten, excl. vouwdozen, zakken	21.21.15.30	194	195	45	45	50	.
<i>Huishoudelijke en sanitaire papierwaren</i>	21.22	588	641	160	163	179	181
w.o.							
Luiers, inlegluiers, onderleggers voor zieken, artikelen voor incontinentie van papier, cel	21.22.12.30	349	388	96	97	119	122
<i>Kantoorbenodigdheden van papier</i>	21.23	387	386	103	97	105	98
w.o.							
Enveloppen	21.23.12.30	190	185	52	48	52	46
<i>Behangselpapier</i>	21.24	x	x	x	x	x	x
<i>Overige artikelen van papier en karton</i>	21.25	566	569	147	144	148	144
w.o.							
Bedrukte etiketten van papier of karton, zelfklevend	21.25.12.35	252	255	65	63	66	.
Klossen, hulzen en dergelijke opwindmiddelen van papier of karton, excl. voor het opwinden van textielgarens	21.25.14.30	33	31	8	8	8	8
Bierfiltjes en andere artikelen van papier of karton, zoals kartonnen strippen voor kleeerhangers, staaftjes van papier voor mondstukken voor sigaretten	21.25.14.90	57	52	15	13	12	12
Drukwerk en opgenomen media	22	9 562	9 816	2 290	2 461	2 183	2 228
<i>Boeken, couranten en dergelijk drukwerk</i>	22.1	5 223	5 430	1 245	1 378	1 210	1 276
w.o.							
Het uitgeven van boeken, brochures en dergelijk drukwerk, in losse vellen	22.11.10.00	226	249	49	57	61	.
Het uitgeven van schoolboeken	22.11.20.10	280	311	36	68	32	93
Het uitgeven van kinderboeken, excl. prentenalbums, -boeken, teken- of kleurboeken	22.11.20.20	47	46	9	10	9	10
Het uitgeven van letterkundige boeken	22.11.20.30	39	49	13	12	9	9
Het uitgeven van sociale en menswetenschappelijke boeken	22.11.20.40	66	72	16	15	16	18
Het uitgeven van natuurwetenschappelijke en technologische boeken	22.11.20.50	51	111	29	24	32	.
Het uitgeven van boeken, brochures e.d. drukwerk, zoals telefoon- en adresboeken, telex- en faxgidsen, beroeps- en exportgidsen, fotoboeken en plaatwerken	22.11.20.60	278	273	57	69	63	79
Het uitgeven van dagbladen en tijdschriften, vier of meer keer per week verschijnend	22.12.10.00	1 905	1 918	480	494	462	439
Het uitgeven van dagbladen en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.13.10.00	2 119	2 182	511	576	474	493
<i>Drukken en diensten in verband met drukken</i>	22.2	3 712	3 752	897	939	828	837
w.o.							
Drukken van dagbladen en tijdschriften, vier keer of meer per week verschijnend	22.21.10.00	132	147	39	40	34	31
Waardepapieren, w.o. nieuwe postzegels, gezegeld papier; cheques, bankbiljetten, aandelen e.d.	22.22.11.00	73	107	21	24	18	41
Handelscatalogi	22.22.12.30	100	97	31	16	31	15
Reclamedrukwerk zoals brochures, folders, reisgidsen, sales promotion- materiaal, excl. Handelscatalogi	22.22.12.50	1 114	1 094	258	270	240	244
Ander drukwerk n.e.g., bijv. handelsformulieren, reisbiljetten, toegangskarten, fotokopieën en familiedrukwerk, excl. kettingformulieren en reclamedrukwerk	22.22.13.00	438	453	106	112	91	89
Opbergmappen, mappen en banden, omslagen voor dossiers, van papier of karton	22.22.20.50	66	64	17	18	15	16
Sets kettingformulieren, ook met carbonpapier	22.22.20.75	89	90	24	22	19	17

Tabel 4.3 (slot)
 Industriële verkopen: papier en grafische producten

	Code	2000		2001		2002	
				1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Drukken en diensten in verband met drukkerijen (vervolg)</i>							
<i>w.o.</i>							
Drukken van boeken, brochures (geen reclame), jaarverslagen e.d. drukwerk, prentenalbums, prenten-, teken- en kleurboeken, geschreven of gedrukte muziek	22.22.31.00	286	305	72	80	72	74
Drukken van kranten en tijdschriften, minder dan vier keer per week verschijnend	22.22.32.20	717	689	163	183	146	147
<i>Drukken en diensten in verband met drukkerijen</i>	22.2	3 712	3 752	897	939	828	837
<i>w.o.</i>							
Afwerken van boeken en dergelijke artikelen (vouwen, lijmen, snijden, inbinden e.d.)	22.23.10.10	94	93	21	24	21	.
Afwerken van brochures, tijdschriften, catalogi, reclamemateriaal, prospectussen, enz.	22.23.10.30	111	114	26	28	30	31
Drukletters, clichés, drukplaten, drukcilinders en dergelijke	22.24.20.00	105	101	25	25	22	20
<i>Reproductie van opgenomen media</i>	22.3	627	634	148	144	145	.
<i>w.o.</i>							
Reproductie van compact discs	22.31.10.70	389	375	90	78	89	.
Reproductie van beeldplaten en andere media voor video-toepassing	22.32.10.70	60	72	18	19	20	.
Reproductie van andere media, met instructies voor automatische gegevensverwerking, excl. magneetbanden; toegangs- en identificatiepasjes	22.33.10.70	51	52	15	12	10	9

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De omzet in de branche is in augustus 2002 nagenoeg gelijk aan die in augustus het jaar ervoor. Daarentegen is de productie wel toegenomen, namelijk met 1,5 procent. De afzetprijzen zijn opnieuw lager. De bedrijvigheid is van augustus op september 2002 gelijk gebleven. Voor oktober tot en met december verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid enigszins zal stijgen.

Omzet stabiel, prijzen dalen

Bij de aardolie-, chemie- en rubberindustrie ligt de productie in augustus voor de negende maand op rij hoger dan een jaar eerder. Deze branche is goed voor ruim een vijfde van de totale industrieproductie en loopt doorgaans voorop in de conjunctuurcyclus. De omzet is in augustus nagenoeg gelijk aan augustus van vorig jaar. Op de buitenlandse markt is de omzet met 0,5 procent afgenomen. Op de binnenlandse markt daarentegen is de omzet met 0,8 procent toegenomen. Tegenover de stabiele omzet staat een daling van de afzetprijzen. Deze zijn in augustus 0,6 procent lager dan in dezelfde maand een jaar eerder. Gunstig is dat de verbruiksprijzen sterker zijn gedaald dan de afzetprijzen. Gemiddeld is de daling van de verbruiksprijs 2,4 procent.

Bedrijvigheid stabiel

Uit de Conjunctuurttest van september 2002 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche gemiddeld genomen stabiel blijft in vergelijking met die in de maand ervoor. In de chemische industrie is de bedrijvigheid gedaald terwijl deze in de kunststofverwerkende industrie is toegenomen.

Orderontvangst buitenland blijft stabiel

De orderontvangsten van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn in september 2002 licht gestegen ten opzichte van de maand daarvoor. De orderontvangsten uit het buitenland blijven echter stabiel.

In de chemische industrie zijn de orderontvangsten in september 2002 onveranderd gebleven ten opzichte van de maand daarvoor. Op de binnenlandse markt nemen deze wel toe. In de kunststofverwerkende industrie zijn de totale orderontvangsten afgenomen.

De index van de orderpositie daalt gemiddeld genomen voor de gehele branche 0,8 indexpunt. De daling bij de chemische industrie is iets kleiner, maar bij de kunststofverwerkende industrie juist flink groter met 2,9 indexpunten.

Concurrentiepositie licht verslechterd

De concurrentiepositie in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie is volgens de ondernemers van juni op september licht verslechterd. Het zijn de ondernemers in de kunststofverwerkende industrie die hun concurrentiepo-

sitie op vooral de buitenlandse markt sterk verslechterd zien.

De bezettingsgraad neemt met 0,2 procent toe tot 85,3 procent. Bij de kunststofverwerkende industrie neemt de bezettingsgraad overigens met 0,3% af.

Productiebelemmeringen nemen toe

In de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie nemen de productiebelemmeringen toe. De verschuivingen zijn niet groot, maar in de kunststofverwerkende industrie levert bijvoorbeeld het tekort aan arbeid in iets mindere mate een probleem op en wordt onvoldoende vraag een iets groter probleem.

Stemming ondernemers verslechtert

De stemming van de ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie over de orderontvangsten is van augustus op september een stuk negatiever. Over de orderpositie zijn de ondernemers in iets mindere mate slechter te spreken.

Voor de onderliggende sectoren zijn er kleine verschillen ten aanzien van bovenstaande ontwikkelingen te noteren. Zo is de stemming over de orderontvangsten in de kunststofverwerkende industrie in september 2002 licht verslechterd. Wel is het zo dat al een zeer groot aandeel van de ondernemers negatief gestemd was.

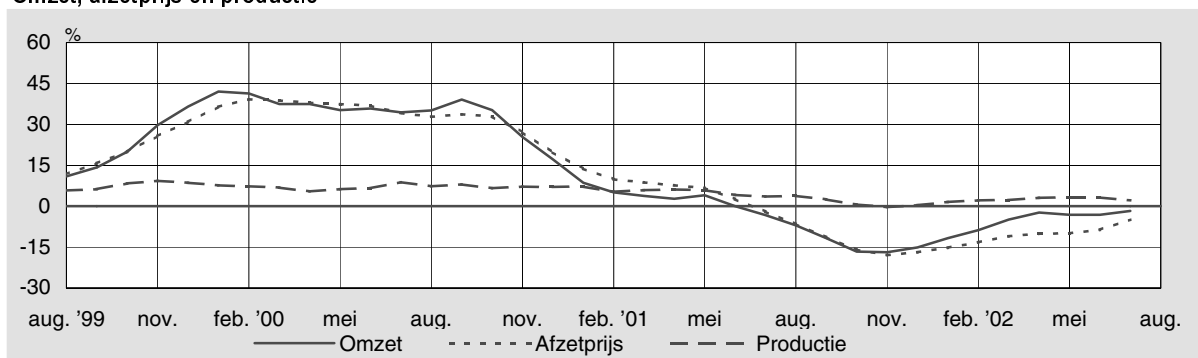
Voor zowel de chemische als de kunststofverwerkende industrie geldt dat iets meer producenten van augustus op september 2002 hun voorraden gereed product als te groot beoordelen, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

Verwachtingen

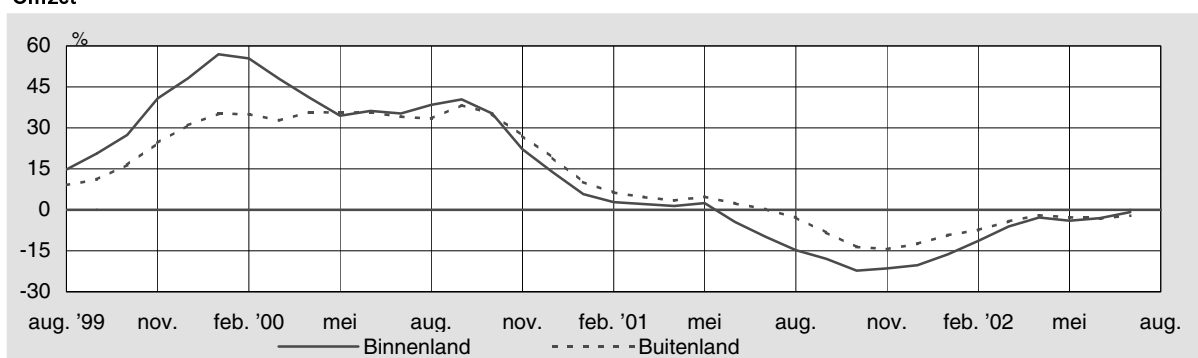
Voor de periode van oktober tot en met december 2002 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie dat de bedrijvigheid licht zal toenemen. Verder verwachten ze dat de prijzen onder druk blijven staan, terwijl de werkgelegenheid verder afneemt.

De verwachte toename van de bedrijvigheid geldt niet voor de ondernemers in de kunststofverwerkende industrie. Hier zijn de ondernemers een stuk negatiever gestemd. Ze verwachten een zeer forse daling van de werkgelegenheid. Ook wordt een zeer forse daling van de buitenlandse afzet en een forse afname van de bedrijvigheid verwacht. Deze laatste voorspellingen betreffen slechts gedeeltelijk de normale ontwikkeling voor de tijd van het jaar.

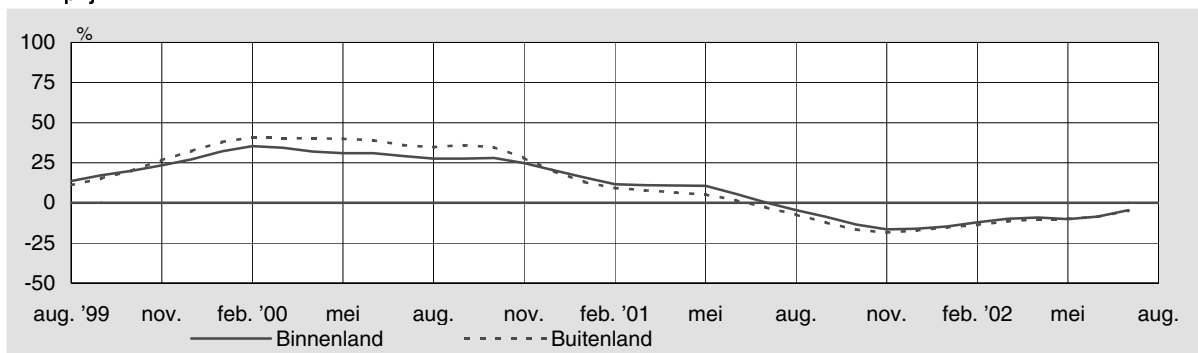
Omzet, afzetprijs en productie

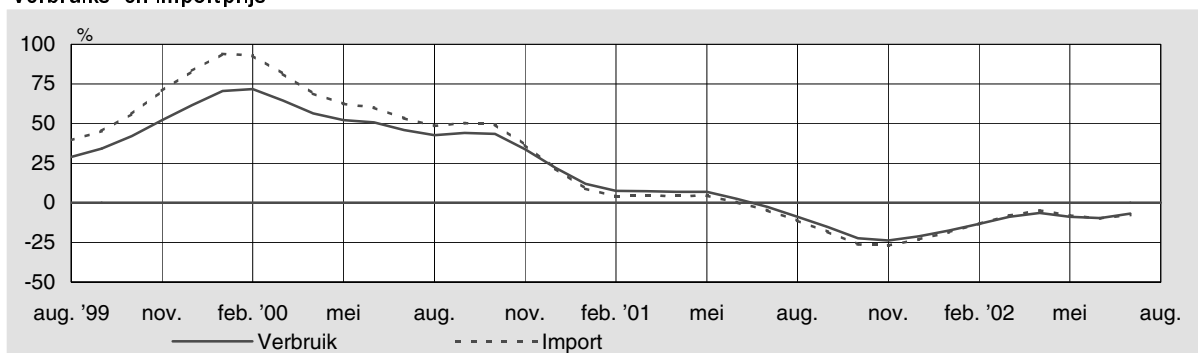
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.		aug.
		1995=100											%
Omzet (waarde)		161,2	154,1	162,8	154,4	143,6	157,6	156,9	151,2	154,2	158,4	151,1	-0,1
binnenland		164,6	150,3	160,1	147,8	139,7	153,7	145,0	146,8	150,0	148,2	148,0	0,8
buitenland		159,6	156,0	164,2	157,7	145,5	159,6	162,9	153,4	156,4	163,6	152,6	-0,5
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		149,5	156,3	149,5	139,7	143,7	151,6	147,8	137,5	147,7	160,9	139,8	1,7
binnenland		162,3	156,5	153,3	136,9	140,3	146,1	143,7	145,6	145,8	151,8	133,9	-8,0
buitenland		145,5	156,3	148,3	140,5	144,7	153,3	149,1	135,0	148,3	163,7	141,7	4,9
Afzetprijs		140,3	136,5	145,8	135,5	122,8	131,3	136,6	134,1	130,0	131,6	133,3	-0,6
binnenland		139,7	139,2	149,2	137,5	127,4	134,2	137,9	136,1	131,9	134,4	135,9	-0,1
buitenland		140,5	135,6	144,6	134,9	121,1	130,3	136,1	133,3	129,3	130,6	132,4	-0,7
Verbruiksprijs		166,1	156,9	169,0	157,4	141,6	153,9	158,6	157,1	148,7	151,6	153,3	-2,4
import		180,9	165,5	179,4	167,5	148,7	164,7	168,8	167,9	157,6	160,3	161,6	-3,8
Productie (volume gemiddelde dag)		111,5	115,6	121,2	113,8	118,8	125,1	109,9	110,7	129,5	111,8	112,4	1,5
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		111,4	115,5	118,6	116,6	115,1	124,3						4,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,0	2,0			1,9							
Uitgesproken faillissementen	1	28	30	8	8	11	6						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	847	.	207	211	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de chemische industrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001		2002			2001		2002		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-7	-9	-16	10	9	-2	-10	3	-6	4	1
binnenlandse markt		5	-9	-18	-26	10	4	5	-9	-6	11	6	-2
buitenlandse markt		6	-6	-5	-9	10	11	-5	-13	10	-12	2	2
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-4	0	-10	12	8	3	-1	-6	-11	-2	3
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,9	84,7	84,8	83,5	85,1	85,1	85,3					84,8
Productiebelemmeringen ³⁾	%	79	81	76	80	87	87	83					84
geen													
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	14	19	16	8	7	9					10
tekort aan arbeid	%	6	3	3	1	3	2	1					2
te geringe productiecapaciteit	%	4	0	0	0	0	1	2					1
overige belemmeringen	%	7	3	2	3	2	3	5					3
Orderpositie	⁴⁾	100,0	97,5	96,5	95,1	95,6	97,4	97,3	96,2	96,5	97,4	96,6	96,3
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-11	-15	-14	-10	-8	-12	-14	-16	-10	-17	-11
orderpositie totaal		5	-9	-12	-12	-8	-4	-8	-11	-13	-8	-11	-8
orderpositie buitenland		8	-9	-12	-11	-5	-2	-6	-12	-13	-8	-7	-6
productiecapaciteit		-6	7	8	14	3	3	5					6
voorraden gereed product		-3	6	7	6	6	3	3	5	8	3	4	5
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-5	-5	-6	-4	-8	-2	-4					-5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		3	-4	-5	-1	3	1	-4					0
buiten Europese Unie		5	-4	-11	-2	1	5	-6					-1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		13	2	-1	12	11	12	-1					9
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	5	6	7	13	4	7	14	-2	9	6	8
verkoopsprijs komende 3 mnd		19	-7	-11	-11	5	14	3	-3	-26	1	-6	3
personeelssterkte komende 3 mnd		-1	-4	-6	-8	-10	-11	-11	-7	-9	-6	-17	-10

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 5.3
Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Chemische producten en synthetische of kunstmatige vezels	24	31 353	30 935	8 032	8 044	7 203	7 759
w.v.							
<i>Industriële gassen</i>	24.11	226	x	60	x	x	.
<i>Kleurstoffen en pigmenten</i>	24.12	371	349	99	93	88	106
w.o.							
Kleur- en verfstoffen, preparaten en luminoforen (excl. op basis van titaanoxide, of chroom- of cadmiumverbindingen)	24.12.24.70	80	83	23	22	21	26
<i>Overige anorganische chemische basisproducten</i>	24.13	930	921	241	230	213	228
<i>Overige organische chemische basisproducten</i>	24.14	9 649	9 136	2 462	2 415	1 960	2 242
w.o.							
Cycloalkanen, cycloalkanen en cycloterpenen, excl. cyclohexaan	24.14.12.15	55	62	16	17	18	18
Benzeen	24.14.12.23	367	329	96	89	70	105
Esters van azijnzuur, excl. ethyl- en vinylacetaat	24.14.32.19	33	38	10	9	9	.
Mono-, di-, trichloorazijnzuur, propionzuur, boterzuur, valeriaanzuur en zouten of esters daarvan	24.14.32.20	67	78	20	20	20	19
Verzadigde eenw. acyclische carbonzuren, incl. zouten en esters daarvan, excl. azijn-, mieren-, propion-, boter-, valeriaan-, palmitine-, stearinezuur	24.14.32.80	67	32	9	8	8	8
Carbonzuren met andere zuurstofhoudende groepen en derivaten daarvan, excl. citroenzuur en derivaten daarvan	24.14.34.75	130	81	20	19	x	x
Aminoverbindingen met zuurstofhoudende groepen, excl. aminoalcoholen, lysine en glutaminezuur	24.14.42.90	127	119	29	30	28	31
2,2'-oxydiëthanol (diëthyleenglycol)	24.14.63.33	53	54	12	17	20	16
Etheralcoholen en halogeen-, sulfo-, nitro- en nitrosoderivaten daarvan, excl. diëthyleenglycol	24.14.63.39	148	161	42	40	x	x
Naftaleen en mengsels van aromatische koolwaterstoffen	24.14.73.40	265	x	x	86	53	62
Olie en andere olieproducten, uit de distillatie van steenkoolteer, excl. benzol, toluol, xylool, naftaleen, creosootolie en mengsels van aromaten	24.14.73.67	68	65	19	18	15	14
<i>Kunstmeststoffen en stikstofverbindingen</i>	24.15	1 079	1 069	320	241	222	202
w.o.							
Ammoniak, watervrij (100% N)	24.15.10.75	208	172	56	43	x	x
Meststoffen met stikstof, fosfor en kalium, met meer dan 10 gewichtpercenten stikstof (100% effectieve stof)	24.15.80.23	114	93	36	19	x	x
<i>Kunststoffen in primaire vormen</i>	24.16	7 553	7 353	1 931	1 920	1 708	1 836
w.o.							
Copolymeren van acrylonitril, butadien en styreen (ABS), in primaire vormen	24.16.20.70	196	188	54	46	47	48
Polymeren van styreen, in primaire vormen, excl. polystyreen, SAN en ABS	24.16.20.90	176	207	53	51	55	52
Polyethyleenglycolen en andere polyetheralcoholen, in primaire vormen	24.16.40.15	384	459	104	105	121	133
Verzadigde polyesters n.e.g., in primaire vormen	24.16.40.90	304	217	68	65	58	41
Acrylpolymeren, in primaire vormen, excl. polymethylmethacrylaat	24.16.53.90	233	255	64	73	62	64
<i>Synthetische rubber in primaire vormen</i>	24.17	x	x	x	x	x	x
<i>Verdelingsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw</i>	24.2	204	201	55	58	54	49
<i>Verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek</i>	24.3	1 647	1 619	410	432	411	444
w.o.							
Verf en vernis, op basis van acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.50	196	202	53	53	47	48
Verf en vernis, op basis van andere synthetische polymeren dan acryl- of vinylpolymeren, in waterige systemen	24.30.11.70	32	50	12	13	.	.
Verf en vernis oplossingen van polyesters met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.29	221	208	52	58	53	58
Verf- en vernisoplossingen van acryl- of vinylpolymeren met meer dan 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.30	53	51	12	14	13	15
Verf en vernis oplossingen van acryl- of vinylpolymeren met max. 50 gew. % oplosmiddel, niet-waterige systemen	24.30.12.50	30	27	7	7	7	8
Verf en vernis oplossingen op basis van synth. polymeren met max. 50 gew.% oplosmiddel, niet-waterige systemen, excl. van acryl- of vinylpolymeren	24.30.12.90	242	230	58	66	53	63
Bereide pigmenten, opacifiëermiddelen en verfstoffen (bijv. voor keramiek)	24.30.21.30	57	58	14	15	14	16
Niet-voorstofpreparaten voor het bestrijken of bepleisteren van metselwerk	24.30.22.60	70	69	16	20	17	19
Zwarte drukinkt	24.30.24.50	20	24	6	6	6	6
Drukinkt, excl. zwarte drukinkt	24.30.24.70	219	216	55	53	56	56

Tabel 5.3 (vervolg)
 Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Farmaceutische grondstoffen</i>	24.41	677	712	190	189	.	.
<i>Farmaceutische producten</i>	24.42	4 514	4 890	1 143	1 279	1 237	1 300
w.o.							
Geneesmiddelen met penicillinen of streptomycinen in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.60	62	77	18	20	22	x
Geneesmiddelen met andere antibiotica dan penicillinen of streptomycinen, in afgemeten hoeveelheden, dan wel opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.42.11.80	40	39	11	9	10	11
<i>Glycerol, zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen</i>	24.51	696	666	169	170	139	.
w.o.							
Was- en reinigingsmiddelen, opgemaakt voor de verkoop in het klein	24.51.32.50	163	180	46	44	28	20
Was- en reinigingsmiddelen, n.o.v.k.	24.51.32.70	73	70	18	19	.	x
Preparaten voor het parfumeren van of het neutraliseren van geuren in vertrekken	24.51.41.00	37	x	x	x	.	.
<i>Parfums en cosmetische artikelen</i>	24.52	264	276	68	69	.	.
w.o.							
Schoonheids- en verzorgingsmiddelen, excl. voor het opmaken van lippen en ogen, de verzorging van handen of voeten, poeder voor cosmetisch gebruik	24.52.15.00	44	43	11	12	.	.
<i>Kruit en springstoffen</i>	24.61	x	x	x	x	x	x
<i>Lijm en gelatine</i>	24.62	255	276	69	75	71	73
w.o.							
Lijm, excl. op basis van caseïne, caseïnat, albuminen, albuminaten, gelatine, beenderen of zetmeel	24.62.10.95	155	170	42	47	42	43
<i>Etherische oliën</i>	24.63	385	425	103	107	124	117
w.o.							
Mengsels van reukstoffen voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	24.63.10.75	276	288	71	75	83	75
<i>Fotochemische producten</i>	24.64	882	848	179	214	213	257
<i>Informatiedragers waarop niets is opgenomen</i>	24.65	x	x	x	x	x	x
<i>Andere chemische producten, niet eerder genoemd</i>	24.66	1 178	1 231	317	305	318	319
w.o.							
Reactie-initiatoren, -versnellers en katalytische preparaten, n.e.g.	24.66.46.60	191	x	x	53	x	x
Producten van rubber of kunststof	25	4 774	4 672	1 196	1 210	1 130	1 190
w.v.							
<i>Producten van rubber</i>	25.1	475	449	116	108	107	102
w.o.							
Gegoten artikelen van niet-geharde ge vulcaniseerde rubber, excl. voor motorvoertuigen	25.13.73.60	63	57	15	15	12	11
<i>Platen, vellen, buizen en profielen van kunststof</i>	25.21	1 894	1 843	469	487	435	479
w.o.							
Stijve buizen en slangen, van polyethyleen	25.21.21.53	85	70	18	21	16	18
Stijve buizen en slangen, van polyvinylchloride	25.21.21.57	178	169	43	47	39	43
Niet-stijve buizen en slangen van kunststof, versterkt of op andere wijze gecombineerd met andere stoffen, excl. flexibele met drukweerstand minder dan 27,6 Mpa	25.21.22.50	48	45	13	12	11	10
Hulpstukken voor buizen en slangen, van kunststof	25.21.22.70	139	129	32	34	30	34
Platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., niet versterkt met andere stoffen, van polyethyleen, dikte max. 0,1 mm, niet vezelversterkt	25.21.30.10	254	226	63	56	51	52
Platen, foliën e.d. van polyurethanen met celstructuur	25.21.41.50	147	146	36	37	35	36
Platen, foliën e.d. van kunststoffen, met celstructuur, excl. van polystyreen, polyvinylchloride, polyurethanen of geregenereerde cellulose	25.21.41.80	94	106	27	28	27	28
Platen, foliën e.d. van kunststof zonder celstruct., versterkt of gecombineerd, excl. van polymerisatieproducten door herschikking, condensatie of additie	25.21.42.80	56	57	14	14	15	15
<i>Verpakkingsmateriaal van kunststof</i>	25.22	918	898	228	234	222	231
w.o.							
Vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van polyethyleen	25.22.11.00	238	228	58	59	56	57
Vuilniszakken, draagtassen en andere zakken van kunststof, excl. van polyethyleen	25.22.12.00	54	43	11	11	11	11
Dozen, bakken, kisten en dergelijke artikelen van kunststof	25.22.13.00	240	253	67	68	62	73
Flessen, flacons en dergelijke artikelen van kunststof, max. 2 l	25.22.14.50	106	111	26	28	21	22
Stoppen, deksels en andere sluitingen, van kunststof	25.22.15.27	44	40	11	11	10	9
Vaten, containers of pallets voor vervoer, opslag of verpakking, van kunststof	25.22.15.40	209	191	48	49	51	48

Tabel 5.3 (slot)
 Industriële verkopen: chemische producten en producten van rubber of kunststof

	Code	2000	2001		2002		
			1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾	
		<i>mln euro</i>					
<i>Kunststofartikelen voor de bouw</i>	25.23	489	516	133	127	123	127
w.o.							
Deuren en ramen, deur- en raamkozijnen, drempels voor deuren en vensterbanken, van kunststof	25.23.14.50	151	162	39	41	40	.
Uitrustingsstukken van kunststof voor gebouwen, zoals kabelgoten of rawl- en andere pluggen, excl. garnituren en beslag	25.23.15.90	41	59	11	13	9	12
Geprefabriceerde bouwwerken van kunststof	25.23.20.00	37	40	11	7	7	9
<i>Overige producten van kunststof</i>	25.24	998	966	249	254	242	251
w.o.							
Tafelkleden, bakjes voor levensmiddelen en ander keuken- en tafelgerei van kunststof	25.24.23.20	104	112	24	30	30	34
Huishoudelijke en toiletartikelen van kunststof, excl. van geregenereerde cellulose, ook excl. keuken- of tafelgerei	25.24.23.70	69	68	19	16	21	18
Artikelen van kunststof en van fysisch gewijzigde natuurlijke harsen, niet uit vellen, excl. kleding (toebehoren), beslag voor meubelen, beeldjes, schoolbehoeften	25.24.28.70	357	341	95	89	78	76
Onderdelen van kunststof voor automobielen, tractors, rijwielen, motorrijwielen en andere voertuigen voor vervoer over land	25.24.90.60	102	110	28	28	29	33

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Het gaat niet goed in deze branche. In de eerste twee kwartalen is het volume van het bruto binnenlands product zo'n 8 procent kleiner dan verleden jaar. De productie is ook in juli en augustus weer lager dan een jaar eerder. In augustus daalt de buitenlandse orderontvangst met bijna een kwart. Volgens de Conjunctuurtest blijft de orderontvangst in september stabiel, terwijl een toename gebruikelijk is. De bedrijvigheid neemt wel conform het seizoen toe, wat drukkend werkt op de orderpositie. Voor het vierde kwartaal verwachten de producenten stabiele bedrijvigheid en afzetprijzen, een lichte groei van de buitenlandse afzet en een daling van de werkgelegenheid.

Bruto binnenlands product daalt

Het bruto binnenlands product van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie is in het tweede kwartaal van dit jaar bijna 8 procent kleiner dan in hetzelfde kwartaal in 2001. De grootste daling van bruto binnenlands product binnen de industrie komt daarmee op het conto van deze branche. In het eerste kwartaal was de daling ongeveer even groot. Voor het eerste halfjaar betekent dit een afname van 8 procent ten opzichte van de eerste helft van 2001. Toen was nog sprake van een toename van bijna 2 procent van het bruto binnenlands product in deze branche.

Productie blijft dalen

Het volume van de gemiddelde dagproductie is al sinds de zomer van 2001 elke maand lager dan in de overeenkomstige maand het jaar daarvoor. Ook in juli en augustus zet dit beeld zich voort. In juli is het volume van de gemiddelde dagproductie 8 procent en in augustus bijna 5 procent lager dan een jaar eerder. Zowel in het eerste als in het tweede kwartaal van dit jaar bedroeg de daling van het productievolume ongeveer 8 procent.

Omzet neemt af in augustus

Ten opzichte van augustus vorig jaar is de totale omzet in augustus 2002 met ruim 11 procent gedaald. Dit percentage geldt voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse omzet. Wel telt augustus dit jaar een werkdag minder. Daarentegen zijn de afzetprijzen gestegen. Als deze effecten verdisconteerd worden, resulteert dit in een daling van het volume van de gemiddelde dagomzet van ruim 8 procent. Op de binnenlandse markt neemt het volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 9 procent af, op de buitenlandse met bijna 8 procent.

Buitenlandse orderontvangst fors lager

De waarde van de buitenlandse orderontvangst is in augustus 2002 bijna een kwart lager dan in dezelfde maand verleden jaar. Ook de waarde van de binnenlandse orderontvangst neemt af, maar hier blijft de daling steken op bijna 8 procent. Per saldo levert

dit een afname van de waarde van de totale orderontvangst met bijna 18 procent op.

Orderontvangst in september stabiel

In de Conjunctuurtest van september geven de ondernemers aan dat de waarde van de totale orderontvangst gelijk is gebleven aan die van augustus. Gezien de tijd van het jaar is een toename echter gebruikelijk. Vooral de buitenlandse orderontvangst laat het afweten. Toch is, volgens de producenten, hun concurrentiepositie op de buitenlandse markt gelijk gebleven, terwijl die op de binnenlandse markt licht verslechterd is. Overigens beoordelen de fabrikanten de totale orderontvangst als verslechterd.

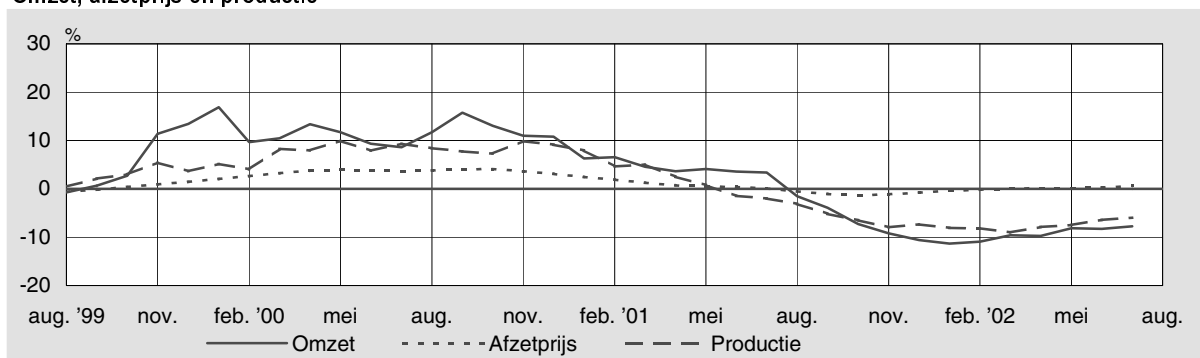
Bedrijvigheid neemt toe

In september neemt de bedrijvigheid toe, wat een gebruikelijk beeld is voor de tijd van het jaar. De bezettingsgraad van het machinepark is iets hoger dan in maart en juni en bedraagt nu 80,6 procent. Wel geeft per saldo bijna 1 op de 10 ondernemers aan dat de productiecapaciteit te groot is, gelet op de verwachte afzetontwikkeling. De toename van de bedrijvigheid bij een stabiele orderontvangst heeft een drukkend effect op de orderpositie. De index van de orderpositie loopt dan ook met ruim 1 indexpunt terug tot 89,8. Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is in lijn hiermee en luidt dan ook: "verslechterd". Net als in maart en juni meldt ook in september 1 op de 5 producenten productiebelemmeringen te ondervinden. Als voornaamste oorzaak wordt telkens "onvoldoende vraag" opgegeven.

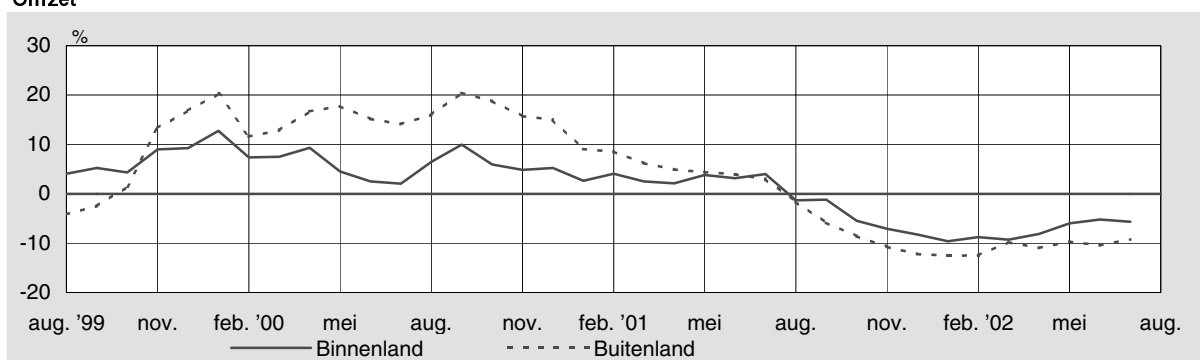
Verwachtingen

Voor het laatste kwartaal van dit jaar verwachten de ondernemers een gelijkblijvende bedrijvigheid. Daarnaast denken ze dat de buitenlandse afzet enigszins zal toenemen. Verder voorzien ze een stabilisatie van de afzetprijzen. Tot slot verwachten ze dat de personeelssterkte zal afnemen in het laatste kwartaal van dit jaar.

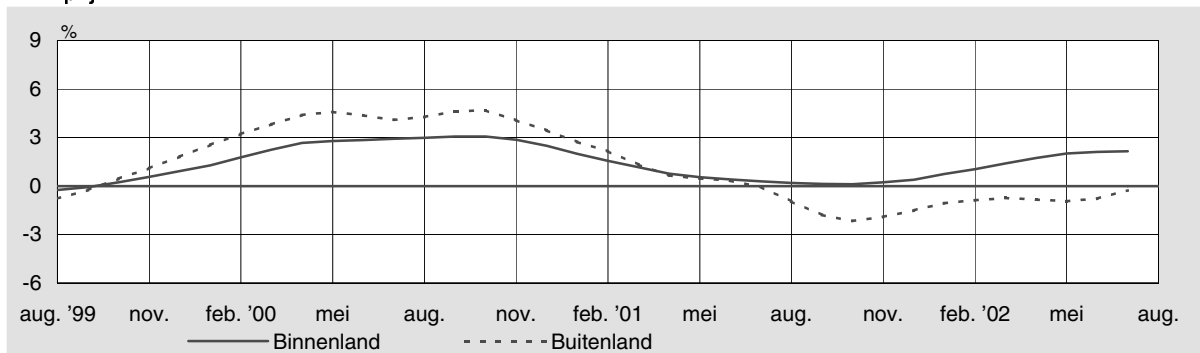
Omzet, afzetprijs en productie

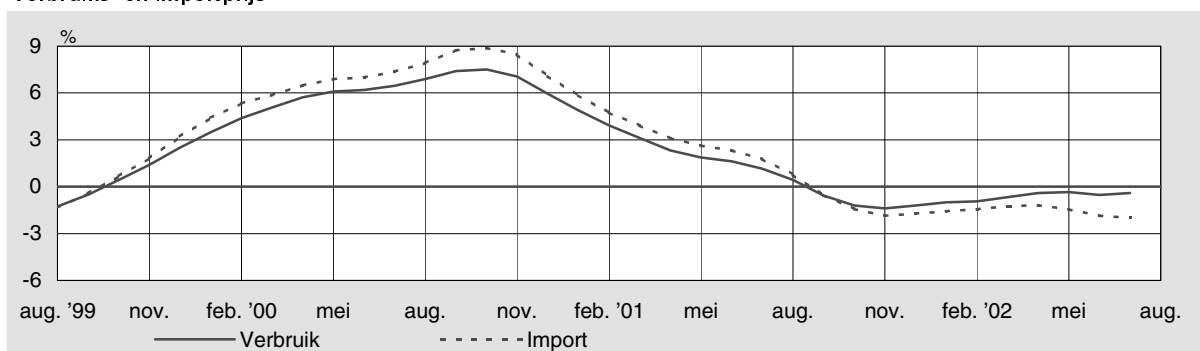
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000		2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.	aug.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		139,8	138,8	144,7	127,7	122,0	132,6	121,4	124,2	137,7	116,8	110,3	-11,2
binnenland		139,2	138,4	144,4	128,2	125,4	135,6	123,4	124,0	138,9	121,5	110,1	-11,2
buitenland		140,3	139,1	144,9	127,3	119,4	130,5	119,9	124,3	136,9	113,3	110,5	-11,2
Ontvangen orders (waarde)		140,0	143,1	132,4	122,9	126,1	131,5	121,7	123,0	132,3	115,7	101,5	-17,5
binnenland		134,4	142,5	132,4	123,7	129,8	132,7	121,9	122,4	122,9	106,4	113,3	-7,5
buitenland		144,3	143,6	132,4	122,2	123,3	130,5	121,6	123,5	139,2	122,6	92,7	-24,9
Afzetprijs		105,8	106,0	106,4	105,9	106,2	106,6	106,3	105,7	106,7	106,9	106,9	1,2
binnenland		106,3	107,0	106,9	107,0	108,2	109,0	107,2	106,8	109,2	109,3	109,3	2,3
buitenland		105,5	105,4	106,1	105,3	105,0	105,1	105,8	105,0	105,2	105,5	105,6	0,5
Verbruiksprijs		106,6	107,8	108,0	108,0	107,0	107,7	108,4	107,7	107,7	107,5	107,8	0,1
import		106,8	108,4	108,9	108,7	107,0	107,3	109,1	108,7	107,0	106,7	106,8	-1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		120,5	118,8	128,4	107,1	112,7	118,8	102,5	97,1	122,1	94,3	92,3	-4,9
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		120,6	118,8	120,0	112,2	111,7	110,8						-7,6
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,3	18,9			19,5							
Uitgesproken faillissementen	1	176	220	38	59	69	74						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	194	.	47	46	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Gemidd. laatste 12 mnd.	
		2000		2001		2002		2001		2002			
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.		sep.
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-5	-12	-3	-1	5	-2	-15	-17	-6	1	0
binnenlandse markt		4	-3	-6	-9	-6	-2	-2	-13	-4	-11	7	-5
buitenlandse markt		6	-6	-16	1	2	6	-3	-15	-23	-3	-7	1
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-3	-7	-5	-1	4	0	-9	-7	-6	8	0
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,8	82,6	81,6	81,5	80,2	80,3	80,6					80,7
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	80	79	79	80	80	79					80
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	12	14	16	15	13	16					15
tekort aan arbeid	%	10	4	4	2	1	3	2					2
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	1	1	1	1	1					1
overige belemmeringen	%	4	2	2	2	3	3	2					3
Orderpositie	⁴⁾	100,5	94,9	92,3	91,0	90,6	91,9	90,9	92,4	90,5	90,9	89,8	91,1
Beoordelingen:													
orderontvangst		0	-11	-13	-19	-17	-13	-17	-14	-18	-18	-22	-17
orderpositie totaal		8	-7	-7	-18	-12	-10	-8	-6	-12	-7	-13	-12
orderpositie buitenland		10	-7	-7	-17	-10	-5	-1	-6	-10	1	-6	-8
productiecapaciteit		-2	6	8	10	13	9	9					10
voorraden gereed product		2	7	7	9	8	8	7	8	7	7	8	8
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		4	0	-4	2	-2	-6	-4					-3
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		2	1	2	-4	-2	2	0					-1
buiten Europese Unie		5	-1	0	-5	-1	1	0					-1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-5	-8	-7	14	12	4					6
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	0	-3	-7	8	10	9	-2	-9	13	2	5
verkoopprijs komende 3 mnd		8	2	-1	2	4	4	1	-1	-3	1	3	3
personeelssterkte komende 3 mnd		6	-9	-16	-19	-16	-11	-11	-16	-19	-12	-11	-14

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 6.3

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Metalen in primaire vorm en metaalproducten uit eerste verwerking	27
w.o.							
<i>Buizen en hulpstukken (fittings) van gietijzer</i>	27.21	x	x	x	x	x	x
<i>Buizen en hulpstukken (fittings) van staal</i>	27.22	x	305	x	x	x	x
<i>Getrokken draad uit ijzer of staal</i>	27.34	67	81	20	22	19	21
<i>Aluminium en werken van aluminium</i>	27.42	1 497	1 496	412	399	376	392
w.o.							
Ruw aluminium (blokken e.d.) van gelegeerd secundair aluminium	27.42.11.55	160	149	50	46	29	46
Staven en profielen, incl. holle profielen, van gelegeerd aluminium	27.42.22.50	310	300	85	84	122	122
<i>Lood, tĳnk en zĳnk en werken daarvan</i>	27.43	x	x	x	x	.	x
<i>Werken van koper</i>	27.44	290	261	82	64	53	68
<i>Gieten van ijzer</i>	27.51	206	193	53	52	46	46
<i>Gieten van lichte metalen</i>	27.53	168	187	52	50	59	60
w.o.							
Gegoten onderdelen van lichte non-ferro metalen, excl. voor voertuigen, machines, aandrijvingselementen, kussenblokken of assen	27.53.10.90	102	120	32	32	28	28
Producten van metaal, excl. machines en apparaten	28	9 091	9 385	2 182	2 467	2 140	2 268
w.o.							
<i>Metalen constructiewerken en delen daarvan</i>	28.11	3 488	3 408	735	888	791	813
w.o.							
Geprefabriceerde bouwwerken van ijzer of staal, zoals broeikassen, warenhuizen, bedrijfsgebouwen, loodsen, serres, wachthuisjes of abri's e.d.	28.11.10.30	457	462	93	115	99	115
Geprefabriceerde bouwwerken van aluminium, zoals broeikassen, warenhuizen, bedrijfsgebouwen, loodsen, serres, wachthuisjes of abri's e.d.	28.11.10.50	100	79	14	20	15	31
Bruggen en brugdelen, van ijzer of van staal	28.11.21.00	82	90	12	16	15	.
Vakwerkmasten en andere masten, van ijzer of staal, excl. scheepsmasten	28.11.22.00	55	64	12	15	14	18
Constructiewerken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmateriaal van ijzer of staal, met isolerende tussenlaag, zoals puien, gevels, plafonds, vloeren of scheidingswanden, excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.40	171	190	42	54	39	40
Constructiewerken hoofdzakelijk bestaand uit plaatmateriaal van ijzer of staal, zonder isolerende tussenlaag, zoals puien, gevels, plafonds, vloeren of scheidingswanden, excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.50	135	128	30	36	25	32
Constructiewerken en delen hiervoor, van ijzer of staal, vrijwel geen platen, zoals luchtkanalen, hekwerken, pijp- en transportleidingen, skeletten, spanten, magazijnrekken, e.d., excl. waterbouwkundige constructiewerken	28.11.23.60	1 849	1 818	390	474	379	457
Constructiewerken en delen hiervoor, van aluminium	28.11.23.70	566	477	124	134	190	86
<i>Metalenconstructiewerken voor de bouw</i>	28.12	427	441	102	107	95	104
w.o.							
Deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van ijzer of staal	28.12.10.30	178	174	42	39	40	.
Deuren en ramen, alsmede kozijnen daarvoor en drempels, van aluminium	28.12.10.50	249	267	60	68	55	61
<i>Tanks, reservoirs en bergingsmiddelen van metaal</i>	28.21	257	364	68	95	.	.
w.o.							
Kuipen, tanks, inhoud > 300 l, niet inwendig bekleed of voorzien van warmte-isolerende bekleding, van ijzer/staal, voor vloeistof, excl. vloeibare gassen	28.21.11.30	36	45	9	10	11	14
Kuipen, reservoirs, tanks, silo's, inhoud > 300 l, voor vaste stoffen, van ijzer of staal	28.21.11.50	x	32	6	7	x	x
<i>Radiatoren en ketels voor centrale verwarming</i>	28.22	505	521	115	119	110	115
w.o.							
Radiatoren, convectoren, panelen en delen daarvan, van ijzer of staal, excl. voor elektrische verwarming en excl. steunen, afsluiters, buizen e.d.	28.22.11.50	97	96	24	22	21	.
Verwarmingketels voor centrale verwarming, lagedrukstoomketels e.d.	28.22.12.00	380	394	84	90	81	88
<i>Stoomketels, excl. wamwaterketels voor centrale verwarming</i>	28.3	206	461	77	x	x	x
<i>Smeden, persen, stampen en profielwalsen van metaal; poedermetallurgie</i>	28.4	1 075	1 099	315	277	244	251
w.o.							
Delen van stampwerk van staal, excl. voor machines of voertuigen	28.40.12.80	99	80	23	21	21	22
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor voertuigen voor vervoer over land	28.40.13.10	334	367	102	95	87	78
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor machines, excl. voor voertuigen voor vervoer over land, zuigermotoren of aandrijvingselementen	28.40.13.30	62	62	17	14	14	16
Pers-, trek- en stansdelen van staal voor elektrotechnische producten	28.40.13.40	61	76	19	20	18	18
Pers-, trek- en stansdelen van staal, excl. voor landvoertuigen, machines of elektrotechnische producten	28.40.13.50	375	409	125	100	78	90
Pers-, trek- en stansdelen van non-ferrometalen	28.40.13.70	82	58	18	15	15	17

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Oppervlaktebehandeling van metaal	28.51	462	483	121	129	105	113
w.o.							
Het verzinken, vertinnen, verkoperen, verloden e.d. van metalen, d.m.v. (thermisch) dompelen	28.51.11.30	91	89	22	23	19	.
Het aanbrengen van metallische lagen door middel van elektro-chemisch verchromen, vernikkelen, incl. hardverchromen, verkoperen, cadmeren e.d.	28.51.11.90	57	39	11	10	8	8
Het aanbrengen van niet-metallische lagen: lak- en poederspuiten, moffelen, emaileren e.d.	28.51.22.30	192	198	51	53	45	51
Oppervlaktebewerking van metalen, excl. plastificeren, fosfateren, lakken, anodiseren, harden, metalliseren	28.51.22.90	55	77	17	23	16	18
Algemene metaalbewerking	28.52	369	395	100	107	82	84
w.o.							
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen of mechanische werktuigen	28.52.10.33	120	137	35	40	22	23
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor elektrotechnische producten	28.52.10.53	49	50	11	13	11	13
Gedraaide, geslepen, gelaste e.d. metaalproducten, zoals delen voor optische, fotografische, medische, meet- en regelapparatuur	28.52.10.55	73	73	20	18	18	16
Scharen, messen en bestek	28.61	x	x	x	x	x	.
Gereedschap	28.62	206	211	53	55	57	58
w.o.							
Stamp-, pers- en stansgereedschappen voor metaalbewerking	28.62.50.33	69	72	18	17	21	17
Hang- en sluitwerk	28.63	x	x	x	x	x	x
w.o.							
Cilindersloten voor deuren van gebouwen van onedel metaal, mechanisch of elektrisch	28.63.12.30	48	45	12	12	13	12
Garnituren, beslag e.d. artikelen voor gebouwen, van onedel metaal	28.63.14.40	46	40	11	10	11	13
Stalen vaten e.d.	28.71	109	115	31	29	29	30
w.o.							
Reservoirs, vaten, bussen e.d. verpakkingsmidd., inhoud 50 t/m 300 l, al dan niet bekleed of geïsoleerd, van ijzer/staal, excl. voor gecompriemd/vloeibaar gas	28.71.11.00	x	88	x	x	22	23
Bergingsmiddelen van lichtmetaal	28.72	513	516	132	134	134	135
Artikelen van draad	28.73	366	314	77	84	94	88
Bouten, schroeven, moeren, kettingen en veren	28.74	135	135	38	31	29	.
Overige producten van metaal, n.e.g.	28.75	781	747	172	210	177	193
w.o.							
Werken van ijzer/staal, zoals zonwering, troggen voor kneden/mengen, looprekken, gereedschapkasten, botaniseertrommels, contactverbinding voor optische vezelkabel	28.75.27.49	79	74	18	21	14	16
Werken van aluminium, zoals kettingen, lijstwerkprofielen, afvoerbuizen, binnen- en buitenzonwering, excl. van gegoten aluminium en excl. spijkers, nagels e.d.	28.75.27.55	184	167	37	52	37	53
Verkeersborden, straatnaamborden, uithangborden e.d. borden, van onedel metaal, excl. borden voorzien van lichtbron	28.75.27.87	71	44	12	14	12	12
Machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	29	12 574	11 817	2 693	3 137	2 438	2 980
w.o.							
Motoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en bromfietsen	29.11	447	563	99	129	136	122
w.o.							
Revisie, reparatie en onderhoud van verbrandingsmotoren en turbines, excl. voor luchtvaartuigen, motorvoertuigen en motorrijwielen	29.11.92.00	234	255	58	64	73	79
Pompen en compressoren	29.12	846	968	215	244	223	224
w.o.							
Hydraulische motoren en krachtmachines, rechtlijnig werkend, excl. hydraulische systemen	29.12.11.35	82	95	16	21	16	21
Delen van pompen en elevatoren voor vloeistoffen	29.12.42.00	92	132	27	31	35	33
Delen van lucht- en vacuumpompen, compressoren, ventilatoren en afzuigkappen waarvan de langste horizontale zijde maximaal 120 cm is	29.12.43.00	56	63	15	16	24	22
Revisie, reparatie en onderhoud van hydraulisch- en pneumatische motoren en systemen, pompen en compressoren	29.12.92.00	92	74	14	19	21	20

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Kranen en dergelijke artikelen</i>	29.13	296	337	78	82	85	85
w.o.							
Vlinderkleppen	29.13.13.75	71	80	19	19	x	.
Kranen, excl. sanitaire, voor C.V., regel-, schuif-, klep- en kogelafsluiters, plugkranen, vlinderkleppen of membraanafsluiters	29.13.13.80	45	51	10	13	x	x
<i>Lagers, getande overbrengingen en drijfwerkelementen</i>	29.14	167	194	47	52	45	45
<i>Hijs-, hef- en transportwerktuigen</i>	29.22	1 600	1 659	400	402	360	431
w.o.							
Kranen, hijsmachines en -toestellen ontworpen voor montage op een wegvoertuig (hoog en laagwerkers)	29.22.14.60	92	99	27	28	23	24
Elektrisch aangedreven personen- en goederenliften, incl. bakkenliften	29.22.16.30	171	134	41	30	34	42
Continu werkende transportinrichtingen met banden voor stort- en stukgoederen, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.70	114	109	24	22	25	25
Continu werkende transportinrichtingen met rollenbanen/castors, excl. pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.93	37	67	x	x	14	19
Continu werkende transportinrichtingen, excl. met bakken, banden en rollenbanen/castors of pneumatisch werkend of speciaal ontworpen voor ondergronds gebruik	29.22.17.95	90	124	27	28	.	.
Hef-, hijs-, laad- en losmachines en -toestellen, incl. laadtoestellen voor hoogovens en manipulatoren voor smeedinrichtingen	29.22.18.70	220	78	13	14	34	47
Delen van hefwerktuigen, heftrucks en transportwagentjes met hef en hanteerinrichting, transport-, laad- en losinrichtingen of toestellen	29.22.19.30	113	164	58	51	21	.
Revisie, reparatie en onderhoud van hef-, hijs- en transportwerktuigen (incl. goederen- en personenliften)	29.22.92.00	237	247	54	62	62	72
<i>Machines en apparaten voor koeltechniek en klimaatregeling, voor niet- huish. gebruik</i>	29.23	815	786	194	214	168	216
w.o.							
Warmtewisselaars	29.23.11.30	73	80	17	19	15	18
Toestellen voor het filteren of zuiveren van lucht	29.23.14.10	81	73	21	19	20	23
Het installeren van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.91.00	201	176	44	54	40	52
Revisie, reparatie en onderhoud van machines en apparaten voor de industriële koeltechniek en klimaatregeling	29.23.92.00	110	112	27	28	24	.
<i>Overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.</i>	29.24	1 360	1 412	324	363	283	331
w.o.							
Toestellen voor het filteren of zuiveren van water	29.24.12.30	146	130	24	26	11	16
Verpakkingsmachines, excl. voor het vullen, sluiten, capsuleren of etiketteren van verpakkingen en het persen van koolzuur in dranken	29.24.21.70	187	174	38	48	36	41
Thermische apparaten, inrichtingen en systemen voor de industrie	29.24.40.70	165	224	50	63	43	60
Onderdelen voor filters en toestellen voor het filteren of zuiveren van vloeistoffen, lucht en andere gassen	29.24.52.50	43	39	10	9	8	10
Onderdelen voor machines en toestellen van metaal, excl. elektrische of voorzien van elektrische onderdelen n.e.g.	29.24.54.00	397	379	99	99	87	108
Revisie, reparatie en onderhoud van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik, n.e.g.	29.24.92.00	191	188	46	43	35	27
<i>Andere machines en werktuigen voor de land- of bosbouw (geen tractoren)</i>	29.32	756	681	184	177	170	169
w.o.							
Machines voor land-, tuin- of bosbouw, excl. ploegen, eggen, cultivators, zaai-, plant- of pootmachines en meststoffenverspreiders	29.32.15.00	48	49	13	13	11	15
Machines voor het reinigen of sorteren van eieren, vruchten of andere landbouwproducten	29.32.61.00	95	94	25	23	23	22
Machines voor het bereiden van veevoeder	29.32.63.36	50	39	9	10	11	12
Machines en toestellen voor de land-, bosbouw en bijenteelt, excl. voor veevoederbereiding, pluimveeteelt en automatische drinkbakken	29.32.65.50	61	61	14	14	14	13
Onderdelen voor oogst-, dorst-, pers-, maai-, reiniging- en sorteermachines	29.32.70.50	59	67	17	17	18	21
<i>Gereedschapswerktuigen</i>	29.4	413	333	80	92	65	74
<i>Machines voor de winning van delfstoffen en voor de bouw</i>	29.52	196	175	46	46	39	.
w.o.							
Onderdelen voor bulldozers, schrapers, walsen, hijskranen, takelwagens, heima-chines, sneeuwruimers, kolenploegen, machines voor grond, mineralen, e.d.	29.52.61.50	92	74	21	20	22	.

Tabel 6.3 (vervolg)

Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen	29.53	790	774	182	208	179	197
w.o.							
Machines en toestellen voor het industrieel vervaardigen van deegwaren	29.53.16.15	53	58	15	13	x	x
Machines en toestellen voor het industrieel bewerken of verwerken van vlees	29.53.16.50	181	201	41	62	41	47
Machines en toestellen voor de industriële bereiding van vruchten of groenten	29.53.16.60	58	69	19	18	.	x
Machines voor de industriële behandeling of bereiding van koffie, thee, dranken en voedingsmiddelen, excl. brouwerijen	29.53.16.70	60	56	15	16	16	13
Onderdelen voor machines en toestellen voor de voedingsmiddelen- en dranken-industrie, brood- en banketbakkerijen, excl. voor bewerking van vetten en oliën	29.53.22.50	116	119	27	29	25	24
Machines voor de productie van textiel, kleding en leer	29.54	79	79	17	18	13	.
Overige machines, apparaten en werktuigen voor specifieke doeleinden	29.56	3 974	3 021	618	912	500	860
w.o.							
Vormen (matrijzen) voor het spuit- of persgieten van rubber of kunststof	29.56.24.70	82	90	18	27	21	26
Machines voor het mengen, kneden, breken, malen, ziften, homogeniseren, emulgeren of roeren, excl. robots	29.56.25.65	75	72	19	22	14	19
(Montage)machines, mechanische toestellen, zoals voor verfrissen lucht via verdampen, producten van diverse soorten schakelingen, systemen voor openen van garagedeuren e.d.	29.56.25.90	x	x	306	x	243	x
Revisie, reparatie en onderhoud van speciaal machines, -apparaten en -werktuigen voor specifieke industriële activiteiten	29.56.92.00	124	x	23	x	x	x
Niet-elektrische huishoudapparaten	29.72	154	162	44	37	38	33
w.o.							
Luchtverhitters en/of luchtverspreiders voorzien van ventilator of blaasinrichting met motor, excl. met elektrische warmtebron	29.72.13.00	66	81	18	18	20	16
Kantoormachines en computers	30	x	x	x	x	306	220
w.v.							
Kantoormachines, alsmede delen daarvan	30.01	x	x	x	x	x	x
Computers en andere informatieverwerkende machines	30.02	x	x	x	x	.	.
Elektrische machines en apparaten, n.e.g.	31	3 319	933	3 337	854	841	666
w.o.							
Elektromotoren, elektrischegeneratoren en elektrischetransformatoren	31.1	529	454	146	118	87	.
w.o.							
Schakel- en verdeelinrichtingen	31.2	981	1 020	246	218	195	195
w.o.							
Schakelaars, spanning max. 1 kV, excl. vermogensschakelaars	31.20.25.00	200	187	51	48	34	36
Borden, (installatie)panelen, schakelkasten, verdelers, meterbevestigingsplaten, voor elektrische bediening/verdeling van elektrische stroom, spanning max. 1 kV	31.20.31.70	261	267	74	68	30	30
Geïsoleerd kabel en draad	31.3	632	638	160	182	110	122
w.o.							
Coaxiaalkabel en andere coaxiale geleiders van elektriciteit, data- en besturingskabels	31.30.12.00	54	54	14	14	10	11
Draad en kabel voor telecommunicatie, spanning max. 80 V	31.30.13.30	91	70	20	20	10	12
Draad en kabel, 80 V < spanning <= 1kV	31.30.13.70	236	242	60	64	56	56
Lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden e.d. artikelen	31.50.24.00	91	87	22	23	16	22
Luchters en andere elektrische plafond- en wandlampen voor huishoudelijk gebruik	31.50.25.30	104	113	31	30	23	22
Elektrische machines en toest. met een eigen functie, excl. deeltjesversnellers, signaalgeneratoren, toest. voor galvanotechniek, elektrolyse of elektrofosforese	31.62.13.90	132	156	36	37	25	31
Radio-, televisie- en telecommunicatieapparatuur	32	x	x	x	x	161	168
w.o.							
Gedrukte meervoudige schakelingen met stroomvoerende elementen en contacten	32.10.30.50	198	132	56	26	x	x
Delen voor elektronische geïntegreerde schakelingen en micro-assemblages	32.10.73.70	47	47	13	14	17	16
Medische apparatuur en instrumenten, precisie- en optische instrumenten	33	3 074	3 409	823	883	764	807
w.o.							
Medische apparatuur en instrumenten en orthopedische artikelen	33.1	1 458	1 821	454	456	425	430
w.o.							
Orthopedische en prothese artikelen/toestellen voor behandeling van botbreuken en voor verhelpen/verlichten van gebreken/kwalen	33.10.17.39	62	75	18	18	11	11
Tandprothesen en orthodontische artikelen, excl. kunststanden	33.10.17.59	74	77	19	19	17	18
Prothesen, excl. tand- en gewrichtsprothesen	33.10.17.90	53	57	15	15	x	x

Tabel 6.3 (slot)
Industriële verkopen: metaalproducten, elektrotechnische producten, transportmiddelen

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
<i>Meet-, regel- en controleapparatuur (excl. voor de bewaking van industriële processen)</i>	33.2	1 138	1 101	248	297	247	280
w.o.							
Elektronische doorstromingsmeters	33.20.52.35	128	142	38	39	29	33
Installatie van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur, excl. voor bewaking of besturing van industriële processen	33.20.91.00	117	156	35	42	29	36
Ontwerpen en assembleren van meet-, regel-, controle- en besturingsapparatuur voor ir	33.30.10.00	192	237	51	64	.	.
<i>Optische instrumenten en foto- en filmapparatuur</i>	33.4	286	250	70	67	45	45
w.o.							
Brilleglazen, afgewerkt aan beide zijden, voor verbetering van gezichtsstoornissen, excl. unifocale	33.40.11.59	52	50	13	12	13	12
Motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	34	6 305	6 133	1 631	1 630	1 514	1 587
w.o.							
<i>Motorvoertuigen</i>	34.1	4 611	4 405	1 178	1 146	1 062	1 127
<i>Carrosserieën voor motorvoertuigen; aanhangwagens en opleggers</i>	34.2	756	760	198	210	192	203
w.o.							
Carrosserieën incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, voor personenvervoer < 10 personen, incl. bestuurder	34.20.10.30	107	115	33	33	33	33
Carrosserieën incl. cabines voor auto's en andere motorvoertuigen, excl. voor personenvervoer voor minder dan 10 personen	34.20.10.50	161	142	36	39	31	35
Containers en dergelijke laadkisten, incl. tankcontainers, ingericht en uitgerust voor het vervoer met ongeacht welk vervoermiddel	34.20.21.00	40	38	11	10	10	10
Aanhangwagens en opleggers voor goederenvervoer	34.20.23.00	329	323	82	90	84	.
<i>Delen en toebehoren voor automobielen en motoren daarvan (excl. elektrische)</i>	34.3	939	967	255	274	260	258
w.o.							
Delen voor zuigermotoren met vonkontsteking, excl. voor luchtvaartuigmotoren	34.30.11.00	72	68	19	19	18	18
Delen en toebehoren voor carrosserieën en cabines, excl. veiligheidsgordels	34.30.30.90	200	208	60	56	49	53
Overige transportmiddelen (incl. onderdelen)	35	2 998	3 226	673	757	619	715
w.o.							
<i>Schepen</i>	35.11	1 743	1 873	351	370	300	298
w.o.							
Nieuwbouw van zeegaande algemene ladingschepen, groter dan 100 GT	35.11.24.30	475	316	105	47	97	70
Reparatie, onderhoud en sloopwerkzaamheden aan binnenvaart- en zee- gaande schepen en ander drijvend materieel, excl. sport- en recreatievaartuigen	35.11.91.00	405	468	90	111	81	82
<i>Plezier- en sportvaartuigen</i>	35.12	274	290	58	92	38	109
w.o.							
Motorboten en -jachten, zeegaand, excl. met buitenboordmotor	35.12.13.30	148	164	33	62	14	83
<i>Rollend materieel voor spoor- en tramwegen</i>	35.2	44	50	9	11	11	14
<i>Lucht- en ruimtevaartuigen</i>	35.3	390	411	88	103	113	.
w.o.							
Delen voor luchtvaartuigen met en zonder voortbewegingsmechanisme e.a. vlieg- en ruimtevaartuigen, excl. propellers, rotors en landingsgestellen	35.30.50.90	242	278	63	71	69	64
Reparatie en onderhoud van luchtvaartuigen en motoren voor luchtvaartuigen	35.30.91.00	111	104	16	27	.	.
<i>Motorrijwielen</i>	35.41	35	40	10	11	x	x
<i>Rijwielen</i>	35.42	475	476	133	145	127	157
w.o.							
Fietsen met kogellagers, zonder hulpmotor, incl. bakfietsen	35.42.10.50	427	427	119	131	116	144
<i>Invalidenwagens</i>	35.43	x	x	x	x	.	.
<i>Overige transportmiddelen n.e.g.</i>	35.5	33	83	23	24	.	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

In augustus is het volume van de gemiddelde dagomzet opnieuw gedaald. In september wordt de productie bij een op de drie bedrijven belemmerd door onvoldoende vraag. De ondernemers zijn weer flink pessimistischer geworden. Voor het vierde kwartaal verwachten zij dat de productie krimpt en dat de verkoopprijzen licht stijgen.

Omzetvolume krimpt opnieuw in augustus

Vergeleken met augustus vorig jaar daalt het volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 6 procent in augustus 2002. Het volume van de gemiddelde dagproductie krimpt in dezelfde periode met 2,9 procent. Van augustus op september is de bedrijvigheid licht toegenomen. De ontvangen orders zijn ongeveer gelijk gebleven, wat minder gebruikelijk is voor de tijd van het jaar. De orderpositie daalt met 1,5 indexpunt. Ondernemers vinden dat de orderontvangst en orderpositie in september fors verslechterd zijn.

Bezettingsgraad daalt in september

Vergeleken met juni is in september de bezettingsgraad met 1,3 procentpunt gedaald naar 79,6 procent. De ondernemers melden dat de concurrentiepositie op de Nederlandse markt en op de markt buiten de EU licht verslechterd is. Op de EU-markt is ze echter niet veranderd. Onvoldoende vraag drukt de productie in 1 op de 3 bedrijven.

Verwachtingen

In het vierde kwartaal zullen naar verwachting van de producenten de productie en de personeelsomvang krimpen terwijl de buitenlandse afzet en de verkoopprijzen licht stijgen.

Focus: ontwikkeling omzet, productie, prijzen en beoordeling voorraden eindproduct 1999-2002

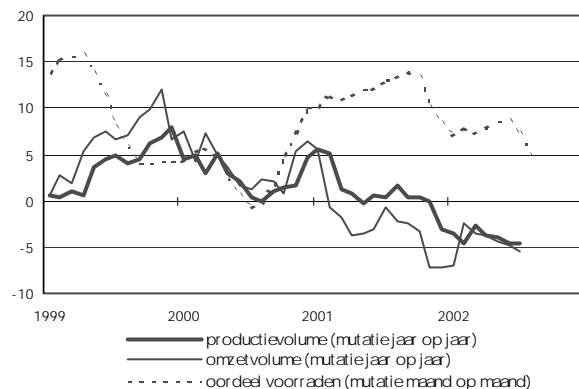
In de periode 1999-2002 heeft er in 2001 in de branche een omslag plaats gevonden van groei naar krimp in de productie en omzet. In 1999 groeide het omzetvolume (7,1%) sterker dan het productievolume (4,5%). Toen werd kennelijk ingeteerd op voorraden. In het voorjaar vond nog ongeveer 15 procent van de producenten de voorraden eindproduct te groot, maar in het najaar nam dit af tot ongeveer 5 procent (zie de figuur). De afzetprijzen stegen met 0,7 procent terwijl de verbruiksprijzen licht daalden met 0,2 procent. Dit was gunstig voor de marge. Goed voor de marge in 1999 was natuurlijk ook de grote toename van het omzetvolume.

In 2000 lag zowel de groei van het omzetvolume (3,8%) als van het productievolume (2,7%) lager ten opzichte van 1999. Feitelijk piekte eind 1999 de groei in de productie en de omzet. De voorraden eindproduct waren in 2000 meer naar tevredenheid van de ondernemers. Wel stegen de verbruiksprijzen (5,0%) twee en een half keer zo hard als de afzetprijzen (1,9%). Deze prijsbeweging had een dempend effect op de marge. Door het gestegen omzetvolume heeft de marge zich ook verbeterd.

Het omzetvolume (-3,6%) krimpt in 2001 sneller dan het productievolume (-0,3%). Vroeg in het jaar en laat in het jaar vond er respectievelijk in de omzet en de productie een omslag plaats van toename naar krimp. De voorraden eindproduct ontwikkelden zich daarbij ongunstig gelet op het snel verslechterend ondernemersoordeel. Wel stegen de afzetprijzen (4,1%) nu drie keer zo hard als de verbruiksprijzen (1,3%). Deze prijsontwikkeling had een gunstig effect op de marge.

Het beeld over 2002 (tot september) is dat de krimp in de productie en omzet aanhoudt. Het lijkt erop dat het dieptepunt in de omzetgroei is gepasseerd. In de meest recente periode loopt de daling van de omzet in de pas met die van de productie. De groei van de afzetprijs die niet veel afwijkt van de verbruiksprijs, is hierbij matig. De voorraden eindproduct ontwikkelen zich ook minder ongunstig.

Driemaandsgemiddelden in % (productie, omzet, voorraden)

Focus: afzetmarkten 1999.

Het grootste deel van de afzet van de totale branche is voor intermediair gebruik bestemd (45%), een kwart wordt door huishoudens geconsumeerd en een vijfde deel wordt geëxporteerd.

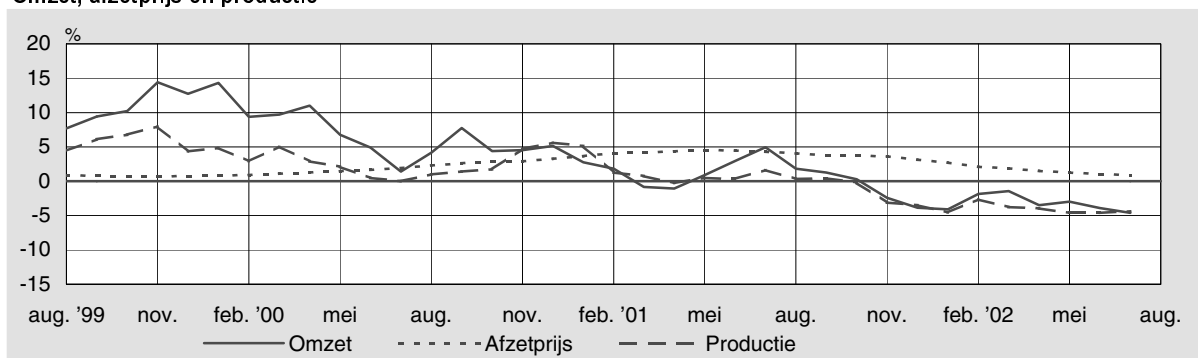
Bij de meubel- en overige industrie is consumptie de belangrijkste afzetcategorie. Bij de twee andere branches is het leeuwendeel voor intermediair verbruik bestemd. Tweederde van de intermediaire afzet van de bouwmaterialenindustrie wordt door de bouwnijverheid gekocht.

Afzet 1999

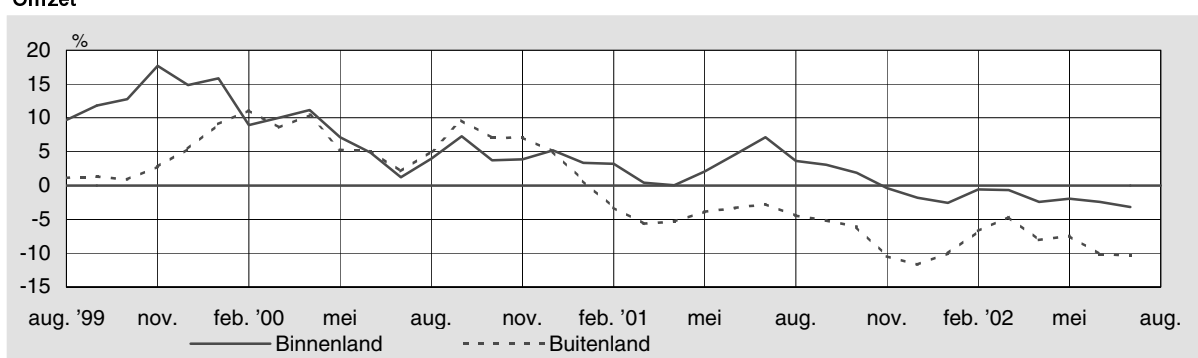
	Timmer-industrie	Bouwmat.-industrie	Meubelen ov. ind.	Branche totaal
	%			
Consumptie	15	8	46	26
Export	13	19	23	20
Bruto investeringen	4	1	18	9
Intermediair	68	72	13	45
w.v. naar bouwnijverheid	44	67	28	25
Totaal	100	100	100	100

Bron: CBS Nationale Rekeningen 2001.

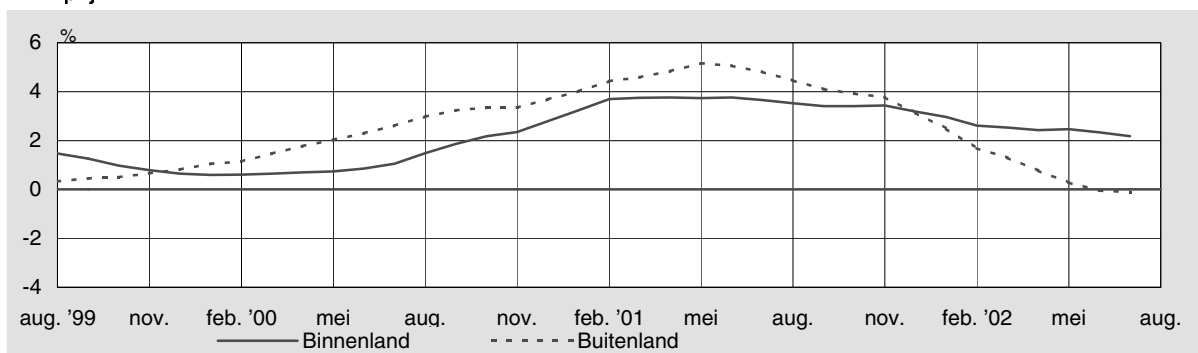
Omzet, afzetprijs en productie

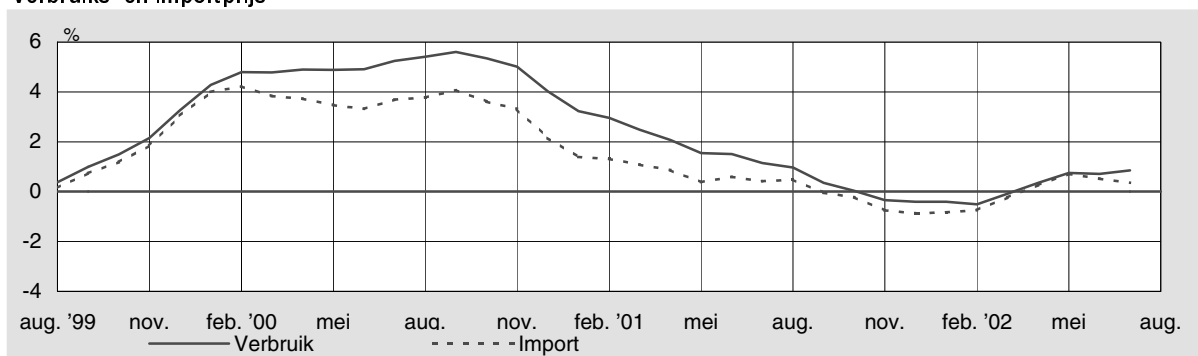
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2001		2002		2001		2002			
				2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	jul.	aug.	jun.	jul.	aug.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		132,2	132,6	142,1	122,2	126,2	137,5	117,7	111,7	139,3	116,6	101,5	-9,1
binnenland		137,4	139,9	151,1	127,1	133,7	147,9	122,2	114,2	151,1	123,4	105,1	-8,0
buitenland		115,6	109,1	113,1	106,6	102,2	104,4	103,4	103,5	101,4	94,5	90,0	-13,0
Afzetprijs		104,9	109,2	109,2	109,7	110,3	110,6	109,7	109,6	110,6	110,5	110,6	0,9
binnenland		106,4	110,2	109,9	110,4	112,3	112,6	110,5	110,2	112,7	112,8	112,4	2,0
buitenland		103,8	108,4	108,7	109,1	108,7	109,0	109,2	109,1	108,9	108,7	109,2	0,1
Verbruiksprijs		107,5	108,8	108,7	109,0	108,7	109,5	109,1	108,7	109,8	109,5	110,1	1,2
import		105,5	105,8	105,6	106,1	105,6	106,3	106,2	105,9	106,5	106,0	106,3	0,4
Productie (volume gemiddelde dag)		114,7	114,4	124,2	105,5	107,5	118,4	100,2	92,4	122,0	95,3	89,8	-2,9
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,7	114,4	121,5	105,9	110,6	116,0						-4,5
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,0	10,4			10,5							
Uitgesproken faillissementen	1	82	82	17	30	27	25						
Aantal werkdagen	1	254	254	61	65	63	61	22	23	20	23	22	
Energieverbruik	PJ	43	.	11	10	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal						maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2001		2002		2001		2002				
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	aug.	sep.	aug.	sep.		
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	-4	-5	-3	0	-2	-8	-12	1	-16	-3	-3	
binnenlandse markt		8	-4	-5	-4	4	6	-7	-11	-4	-14	-9	0	
buitenlandse markt		0	-7	-9	-5	-3	-25	-11	-20	18	-15	3	-11	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	-2	-9	-3	3	0	-4	-25	14	-17	4	-1	
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,0	83,5	82,8	81,1	80,8	80,9	79,6					80,6	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	70	76	77	72	66	64	63					66	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	7	16	14	24	28	32	33					29	
tekort aan arbeid	%	16	6	7	2	3	1	1					2	
te geringe productiecapaciteit	%	4	1	0	1	0	1	1					1	
overige belemmeringen	%	3	2	2	1	3	2	2					2	
Orderpositie	⁴⁾	99,2	96,2	94,4	93,7	92,9	93,4	92,4	94,9	94,7	92,7	91,2	93,1	
Beoordelingen:														
orderontvangst		1	-21	-28	-26	-35	-36	-28	-22	-42	-27	-34	-31	
orderpositie totaal		7	-17	-25	-27	-22	-29	-20	-22	-27	-18	-29	-25	
orderpositie buitenland		-4	-32	-38	-27	-26	-27	-25	-38	-38	-26	-27	-26	
productiecapaciteit		-7	8	11	14	19	19	21					18	
voorraden gereed product		4	12	13	10	8	9	5	13	15	5	3	8	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		13	-1	0	-5	-4	-1	-6					-4	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		-3	-5	0	-6	-13	6	0					-3	
buiten Europese Unie		1	-4	0	-5	-8	-1	-8					-6	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		20	3	-20	17	-2	-15	6					2	
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	6	-10	16	7	0	2	-1	11	-15	3	
verkoopprijs komende 3 mnd		25	15	6	28	8	7	4	5	7	2	7	12	
personeelssterkte komende 3 mnd		6	-9	-14	-22	-22	-26	-27	-14	-17	-30	-24	-24	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Tabel 7.3

Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	2000		2001		2002	
		1e kw	2e kw	1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾
<i>mln euro</i>							
Delfstoffen, excl. metaalertsen, aardolie, aardgas en turf	14	550	598	147	155	150	154
w.o.							
Kiezelzand, kwartszand of industrieel zand	14.21.11.50	61	63	13	17	21	20
Zand voor de bouw, excl. metaalhoudend	14.21.11.90	54	54	12	14	13	14
Hout en producten van hout en kurk (excl. meubelen), artikelen van riet	20	1 586	1 591	385	417	365	389
w.o.							
<i>Hout, gezaagd, geschaafd of geïmpregneerd</i>	20.1	47	46	11	13	12	11
<i>Fineer, duplex, triplex, multiplex, meubelplaat, spaanplaat en andere panelen of platen</i>	20.2	53	45	12	12	10	10
<i>Schrijn- en timmerwerk voor bouwwerken</i>	20.3	1 108	1 169	280	309	265	281
w.o.							
Ramen en raamkozijnen van hout	20.30.11.10	424	433	109	119	91	98
Deuren van hout en houtvezelplaat, incl. kozijnen en drempels	20.30.11.50	216	214	52	56	51	52
Timmerwerken voor bouwwerken, zoals panelen, wanden, trappen, hout- en dakconstructies e.d., excl. deuren, ramen, kozijnen e.d.	20.30.13.00	195	215	52	54	58	57
Geprefabriceerde bouwwerken van hout	20.30.20.00	220	261	58	67	54	60
<i>Houten emballage</i>	20.4	268	246	60	62	57	.
w.o.							
Pallets en opzetframes voor pallets, van hout	20.40.11.33	175	157	39	41	38	.
<i>Overige artikelen van hout; artikelen van kurk, van riet en van vlechtwerk</i>	20.5	110	85	22	21	21	21
w.o.							
Houtwaren (graf- en crematiekisten, kleeerhangers, spoelen, clossen, gordijn- en jaloezierollen, heften voor tafelmessen, excl. opzetframes voor pallets)	20.51.14.50	94	75	19	19	19	19
Overige niet-metaalhoudende minerale producten	26	4 822	4 836	1 161	1 318	1 080	1 280
w.o.							
<i>Vlkglas</i>	26.11	151	168	43	41	36	37
Vuurgepolijst glas, in platen, ongewapend, met reflecterende of absorberende laag, dikte max. 3,5 mm	26.11.12.17	77	81	21	19	17	18
<i>Gevormd en bewerkt vlkglas</i>	26.12	275	253	63	65	54	62
w.o.							
Geharde glasplaten (veiligheidsglas), excl. voor vervoermiddelen	26.12.12.30	56	54	14	14	12	12
Meerwandig glas voor isolatiedoelinden	26.12.13.30	143	147	36	37	31	36
<i>Glasvezels</i>	26.14	239	223	62	60	54	55
<i>Niet-vourvaste keramische producten, excl. die voor de bouw</i>	26.2	104	113	29	29	28	30
<i>Keramische tegels en plavuizen</i>	26.3	96	89	24	24	22	22
<i>Bakstenen, tegels en andere bouw materiaal, van gebakken klei</i>	26.4	380	353	78	104	74	99
w.o.							
Bakstenen (niet vuurvast)	26.40.11.10	277	260	59	77	56	75
<i>Cement, kalk en gips</i>	26.5	x	x	x	x	x	x
<i>Werken van beton, gips en cement</i>	26.6	2 257	2 368	567	656	518	643
w.o.							
Bouwblokken en stenen van cement, beton, kalk e.d.	26.61.11.30	165	162	40	43	37	38
Producten van beton voor woning- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en water-bouw en agrarische toepassingen, excl. bouwblokken en stenen van beton	26.61.11.50	442	466	101	138	95	130
Geprefabriceerde bouwelementen van beton, zoals heipalen, oplangers, vloer-, wand- en gevelelementen, kolken, putten	26.61.12.00	958	1 038	253	284	222	264
Buizen van beton of kunststeen	26.61.13.00	44	42	10	12	8	10
Stortklaar beton, niet vuurvast	26.63.10.00	434	433	99	122	.	.
Niet-vourvaste mortel en beton, excl. stortklaar beton	26.64.10.00	70	84	x	20	20	25
<i>Steen en werken daarvan</i>	26.7	x	x	x	x	x	x
<i>Schuur-, slijp- en polijstmiddelen</i>	26.81	x	x	x	x	x	x
<i>Overige niet-metaalhoudende minerale producten n.e.g.</i>	26.82	510	461	103	120	107	117
w.o.							
Bedekkingsmateriaal van asfalt, bitumen, teer en dergelijke producten, op rollen	26.82.12.53	58	60	13	19	13	15
Bitumineuze mengsels van natuurlijk asfalt, natuurlijk bitumen, petroleumbitumen, minerale teer, teerpek of koudasfalt	26.82.13.00	77	31	4	11	10	25

Tabel 7.3 (slot)
 Industriële verkopen: producten van hout en bouwmaterialen, meubels en overige

	Code	2000	2001		2002		
			1e kw	2e kw	1e kw	2e kw ¹⁾	
<i>mln euro</i>							
Meubelen; overige goederen en producten n.e.g.	36	2 876	2 858	731	748	696	674
w.o.							
<i>Stoelen, banken en andere zitmeubelen</i>	36.11	657	599	163	162	169	158
w.o.							
Zitmeubelen met metalen onderstel, opgevuld	36.11.11.70	93	88	23	22	23	21
Zitmeubelen met houten romp of geheel van hout, opgevuld	36.11.12.50	231	228	58	60	53	55
Zitmeubelen met kunststof onderstel of geheel van kunststof	36.11.13.00	61	35	x	x	x	x
<i>Kantoor- en winkelmeubilair</i>	36.12	682	646	161	178	150	150
w.o.							
Bureaus (compleet, incl. ladeblok) met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm	36.12.11.30	127	78	25	21	20	.
Kantoormeubilair, met metalen onderstel of geheel van metaal, hoogte max. 80 cm, excl. bureaus	36.12.11.50	65	88	17	25	22	24
Kantoormeubelen met metalen onderstel of geheel van metaal en hoogte meer dan 80 cm, deurkasten, rolluikkasten en kasten met kleppen	36.12.11.73	71	62	18	16	14	.
Meubels en interieurs met houten onderstel of volledig van hout en betimmeringen van hout, voor bedrijven, cafe's, winkels, schepen e.d.	36.12.13.00	341	363	85	103	80	80
<i>Keukenmeubelen</i>	36.13	267	251	65	67	61	63
w.o.							
Keukenelementen met houten onderstel of volledig van hout	36.13.10.50	241	226	58	59	58	59
<i>Andere meubelen</i>	36.14	559	542	140	140	116	116
w.o.							
Meubelen met metalen onderstel of volledig van metaal, excl. zitmeubelen, kantoormeubelen e.d.	36.14.11.00	198	194	47	48	45	45
Slaapkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout	36.14.12.30	69	60	16	15	14	.
Woonkamermeubelen met houten onderstel of volledig van hout, zoals tafels, bergmeubelen en kleinmeubelen	36.14.12.50	109	103	27	27	22	21
Meubelen met kunststof onderstel of volledig van kunststof, excl. zitmeubels	36.14.14.30	55	43	13	15	.	.
Delen voor meubelen van hout, excl. voor zitmeubelen	36.14.15.50	47	48	13	12	10	.
<i>Matrassen</i>	36.15	150	154	42	37	37	32
w.o.							
Springbakken, spiraalmatrassen en andere bedbodems	36.15.11.00	59	58	16	14	14	13
Matrassen met binnenvering	36.15.12.70	59	63	17	15	15	13
<i>Sieraden en munten</i>	36.2	67	54	16	14	.	.
<i>Muziekinstrumenten</i>	36.3	17	24	6	6	6	.
<i>Sportartikelen</i>	36.4	24	29	5	8	.	.
<i>Spellen en speelgoed</i>	36.5	48	55	14	13	13	13
<i>Overige producten n.e.g.</i>	36.6	405	504	121	123	126	.

¹⁾ Voorlopige cijfers.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen regelmatig één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Het world wide web in de industrie 1995-2002-08-29	Kees van den Berg Masja van Bommel	juli 2002
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederer	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industriële producten". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor	
2002	2 ^e kw 1 ^e kw	waarde waarde	november 2002 november 2002
2001	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde	juli 2002 november 2002 september 2002 juni 2002 november 2002 november 2002
2000	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde	juli 2002 november 2002 september 2002 juni 2002 februari 2002 november 2001
1999	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde	juli 2001 februari 2002 augustus 2001 februari 2001 november 2000 september 2000
1998	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde	juli 2000 juli 2000 juni 2000 februari 2001 november 2000 september 2000
1997	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde	juli 1999 juli 1999 juni 1999 februari 2001 november 2000 september 2000
1996	jaar jaar 4 ^e kw 3 ^e kw 2 ^e kw 1 ^e kw	hoeveelheid waarde waarde waarde waarde waarde	september 1998 september 1998 april 1997 februari 2000 november 1996 september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven/ afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in de komende drie maanden naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden

bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inkleding in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continudiensten. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.
ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 70,50 per jaar.
ISSN 0166-9680.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, ca. 32 blz., € 90,00 per jaar.
ISSN 1380-7447. Kengetal: A-152.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 236 blz., € 13,90.
ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.
ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2002

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 237 blz., € 15,75. Kengetal: P-34.
ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 291 blz. € 41,50. Kengetal: P-2.
ISSN 0168-3489

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, 34,- per jaar.
ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek
Maandelijks, ca. 80 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen
Maandelijks, ca. 115 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek
Maandelijks, ca. 50 blz., € 92,50 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.
10 keer per jaar. € 85,50 per jaar, € 10,50 per exemplaar.
Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.